BUDAPEST, 1941. AUGUSZTUS 20. — I. ÉVFOLYAM 13. SZÁM.

ÁRA:
20
fillér

MAGYAR FUTÁR

RAJNISS FERENC LAPJA

MŰSZAKI EGYETEM
ÉPÍTŐIPARI
KÖNYVTÁRA

ISTVÁN KIRÁLY FÖLÖTTÜNK...

TESTVÉRNÉPÜNK

Risto Ryti, Suomi elnöke. „Senki sem kívánhatja tőlünk" — mondotta, — „hogy gyászoljunk azért, mert a szovjet a saját sakálpolitikájának áldozata lett . . ."

Suomi népe talpraugrott s a hős finn nemzet régi dicsőségének szent lázával harcol a szovjet ellen, hogy a galád kényszerbéke helyett, a szabadság békéjét megteremtse.

Egyetlen nagy tábor a gyönyörű finn föld, a havas északi tájaktól a finn öbölig s mindenütt a szovjet területén folyik már az elkeseredett és győztes csata. A finn hadijelentések azt bizonyítják, hogy a maroknyi nép lángoló hazaszeretete csodákat művelt. Többszörös túlerő és makacs védekezés ellen, a terepnehézségek legyőzhetetlennek látszó akadályain át, a finn hadsereg a támadás minden pontján előrenyomult, az elrabolt Karéliát visszahódította s a finnek által lakott szovjetterületeken is áttörte az ellenség erős állásait. Az egyesült finn-német hadsereg északról tör Leningradra s ennek a vállalkozásnak döntő szerepe lehet a keleti arcvonal balszárnyán.

Suomit az 1940. évi szovjetparancs úgy sebezte meg, mint Magyarországot a trianoni béke. A finnek elveszítettek 35.000 négyzetkilométer területet s az új határok kettévágták a vasuti vonalakat, az utakat, a villamosenergia-telepeket, a legfontosabb csatornákat s a folyókat, amelyek nem a szovjetföld, hanem Suomi belsejébe futottak. A finn kultúrát, a szellemi életet, a gazdasági együttműködést pusztította a szovjet barbár kezekkel s abban a reményben, hogy nem támad fel soha többé az egységet kívánó nemzeti akarat.

Tévedett a szovjet! Mannerheim serege már az első világháború alatt angol segítséggel elszakított Kelet-Karélia földjén jár, megteremteni a finn egységet, Nagy-Suomi határai között.

Finn könnyű tüzérség Kelet-Karéliában

Huszonhárom szovjetgépet lőttek le egy napon ezek a finn repülők. Hatalmas, erős fiúk s kiváló katonák a finn föld szülöttei.

A finn ifjúság legendás hőse Bobi Sivón harcol az élőkkel, megvalósítani az egység halhatatlan álmát. Bobi Sivón, amikor Kelet-Karéliát az oroszok 1920-ban, a dorpáti békében elrabolták, nem tudta otthagyni a zúgó, hazai erődöket. Nem indult vándorútra szerencsétlen, bujdosó véreivel, csak levelet küldött maga helyett egy barátjának: „Testvér! Nem bírom a szégyent elviselni. Karélia megérdemli életem feláldozását!!...

Bobi Sivón 1921 január 12-én Ropolában agyonlőtte magát, tiltakozásul a finn nemzet megrablása ellen... A finn ifjúság reviziós vágyainak zászlajára festette a golyót, amely Bobi Sivón nemes, fiatal életét kioltotta. Ropola házain ma már finn lobogót lenget a szél!... Bobi Sivón kiöntött vére erősebb volt a barbárságnál s a szovjetnél.

A magyar boldogan köszönti testvérnépét és seregeinek útját épp úgy figyeli, mint a finnek a honvédek küzdelmét. Suomi nagy fia Koskenniemi mondotta híres rádióbeszédében: „Mi finnek büszkék vagyunk arra, hogy a sors az első vonalba állított bennünket a nyers műveletlenség és az anarchia elleni szent háborúban, a dicsőséges német katona s törzstestvérünk, a büszke magyar oldalán!..."

SZABADSÁGHARCA

Mannerheim marsallt virággal köszönti egy finn Lotta-leány az arcvonal mögött

A harcoló finn férfit az asszony helyettesíti a mezei munkában

A finn Lotta-szervezetben, az asszonyok és leányok a légvédelem tanult, kiváló katonái...

A finn Lotta Svärd 100.000 női tagja hűségesen, okosan, jólszervezetten segíti a hadseregnek s ifjúsági szervezetében a „kis-lották" is megtanulják a holnap feladatait...

A finn csapatok mesterséges köd védelme alatt szétvagdossák a szovjet sűrű drótakadályait.

Felégette a szovjet az elhagyott finn falvakat, de a szívós finn nép újra felépíti szabad hazáját

A sebesült ellenség támogatása

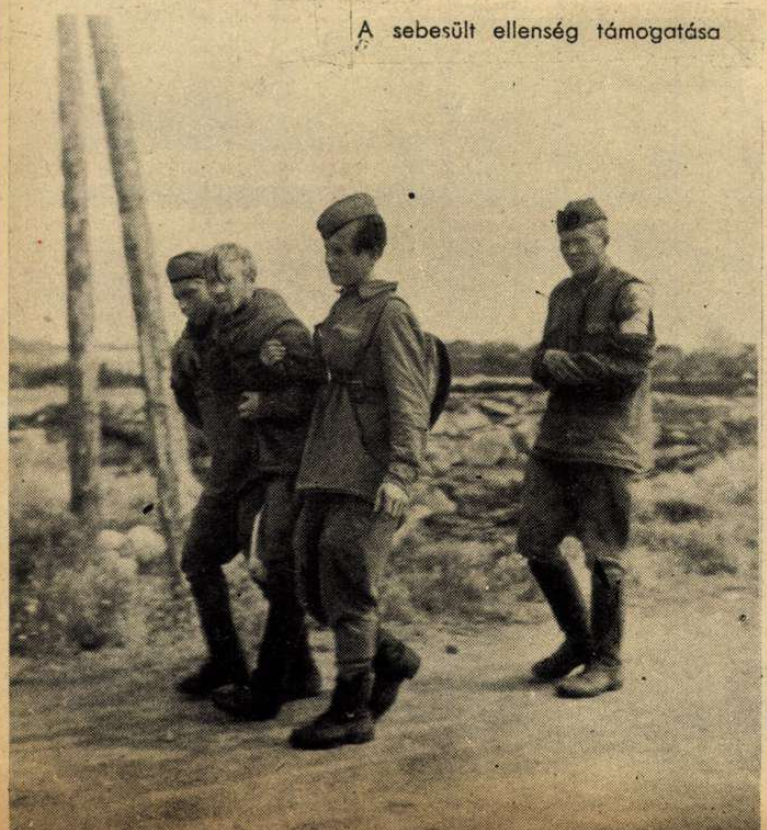

Finn harci repülők a tengerparton szovjetföldre érkeznek

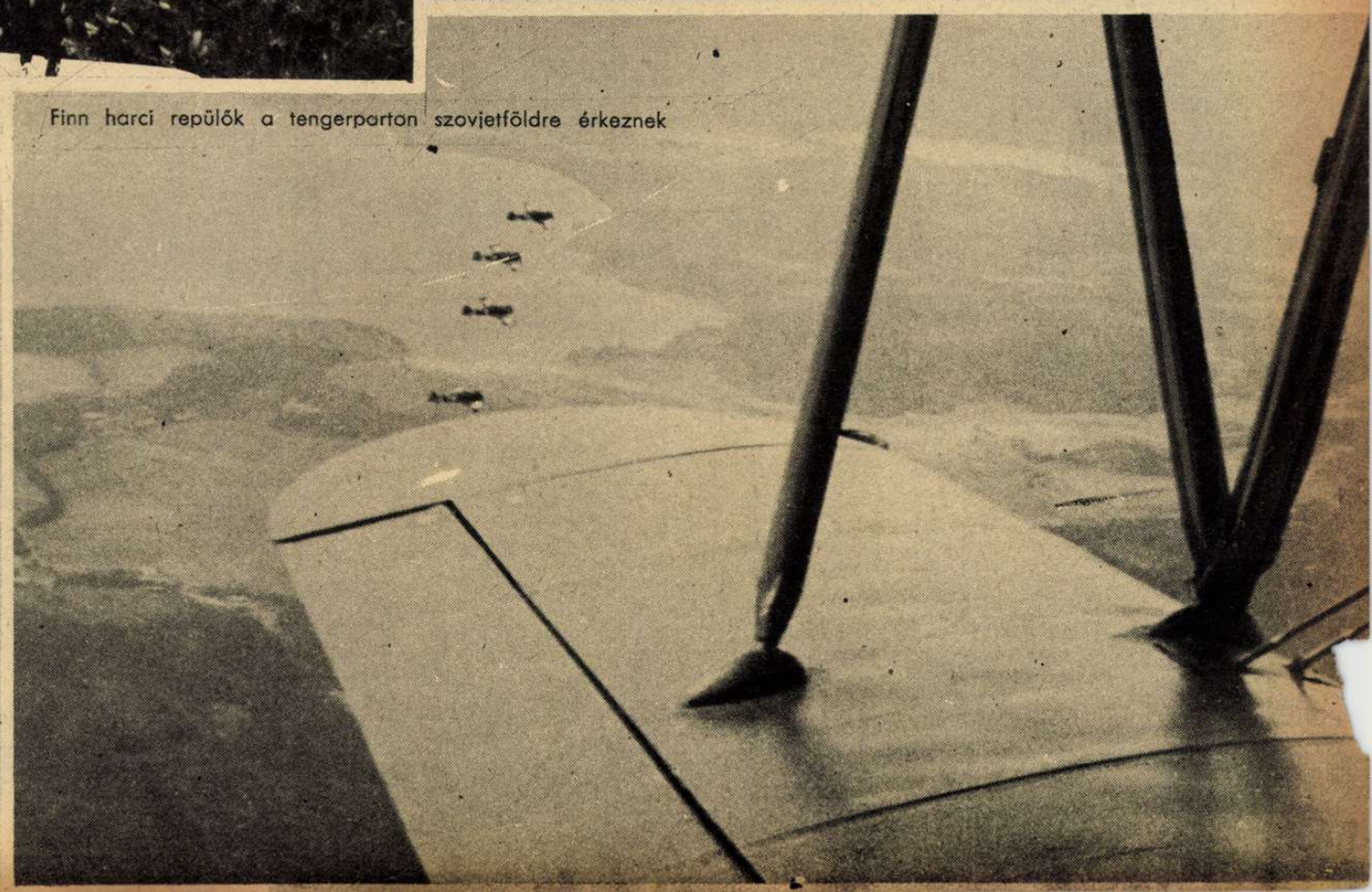

KÉT ROHAM

Megérkezés a szigetre ellenséges tűzben! A finn gránátok is előttük vágódnak az erdőségbe, visszariasztani a szovjet katonáit.

Beszállás a motorcsónakba. Lehúzott fejjel indul a rohamcsapat...

Roham a kiszállás után

EGY FINN SZIGET VISSZAHÓDÍTÁSA

Sziklás szakadékokon át a szuronyharcig, — feltartóztathatatlan finn avőzelemmel

FINN KATONÁK LÁNGSZÓRÓVAL MEGROHANJÁK A SZOVJETÁLLÁST

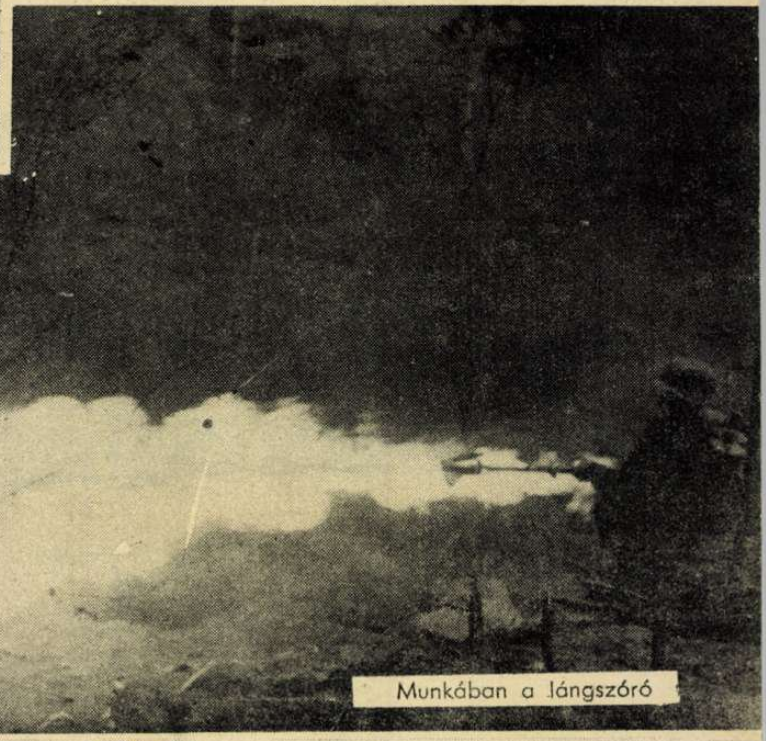

Munkában a lángszóró

Előnyomulás a drótakadályig

Az előretolt géppuskafészek kiirtása

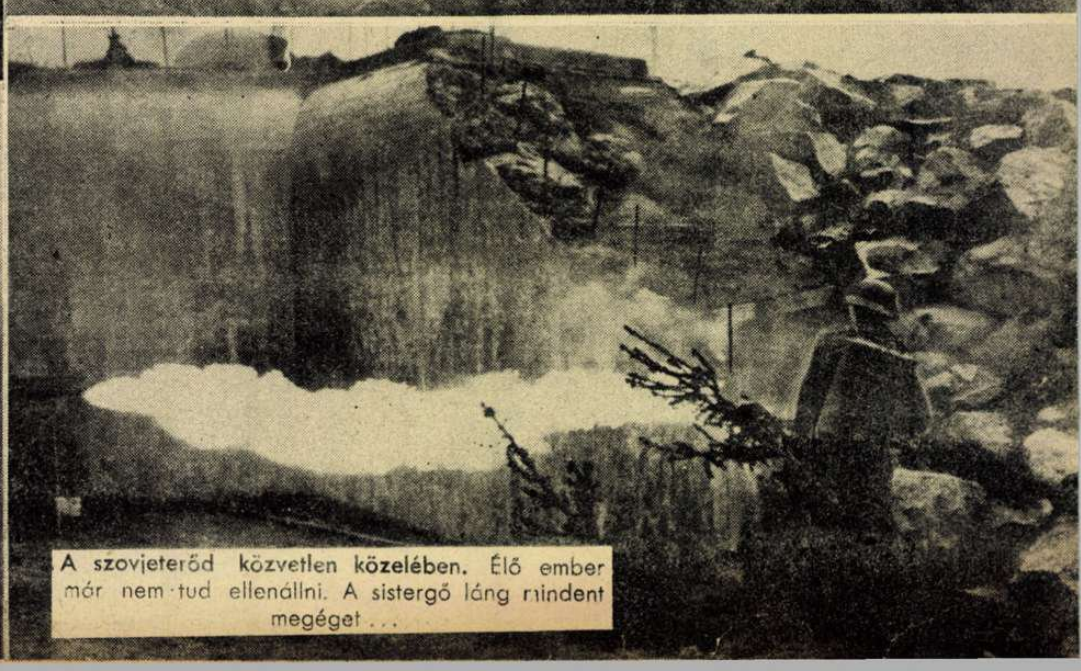

A szovjeterőd közvetlen közelében. Élő ember már nem tud ellenállni. A sistergő láng mindent megéget...

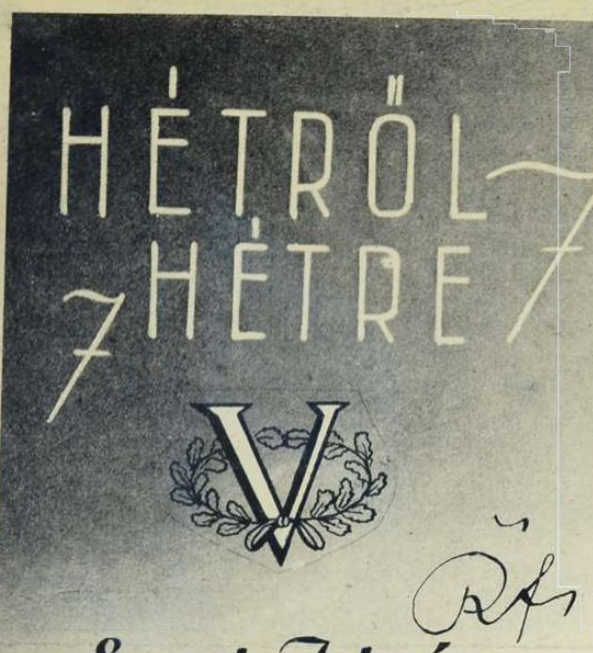

Szent István napja 1941-ben

Fordulóján

a nagy nemzeti ünnepnek, évezredes multunk széles hídboltozatáról alázatos lélekkel figyeljük a történelem vizeinek örvényes kavargását. Mennyi mindent elsodort, iszapba vert és halálosan megpróbált már István király uralma óta az európai életáradat elzúgó folyama! Hányszor elöntöttek bennünket is a tornyosra veszekedett hullámok, hányszor kapaszkodott véres körmökkel ez a nép a hegyeibe és alföldi síkjának homokjába, mit szenvedtünk végig idegen betörésektől, mások mohóságától és saját bűneink tarajos özönétől... Arra jó az ünnep, hogy megtisztuljon az ember nehány csöndes, sugárzó órára a mindennapiságtól s egybelássa, fönséges szépségében azt, amit a hajszás hétköznap értelmetlen darabokra bont és ragyogó színeiben fáradtra szürkít. Az ünnep lelki megszélesedés az élet titkainak ködbeveszett partjai felé. A nemzeti ünnep megszentelése a történelemben elfogadott időtlen céloknak: — keresem, mit elődeim kerestek legjobb magukban s fogadom, mit elődeim fogadtak nemzetem javára. Csak így látom határtalan egységnek a multat és a jövendőt, így vagyok fia a magyarságnak s örök létének boldog ünnepese. István király életünk elejére magasodik, lovasan, fegyveresen s a kettős kereszttel; keménykezű vezérnek, jövőt látó hívő magyarnak! Korfordulók mesgyéjén dobbant a lába, keletnek és nyugatnak zúgása dobolt a fülébe, irgalmatlanul józan szemekkel kellett figyelnie és mélységes hittel választania, hogy semmi kísértés meg ne bénítsa többé utat parancsoló akaratát. Az egyetlen irányba rendelte István király a népét, ahol nem az enyészet és az elmúlás leselkedett reá. A lelki száműzetés sivatagából vezette ki a magyarságot s ezért halhatatlan, — ezért ünnepeljük áhítattal szent nevét.

Róma és Bizánc

közé esett a súlyos választás. A pogány élet megtartása hittelen álom volt már, a berkek mélyén, az erdei áldozatoknál s nyakas nagyurak indulatos, vak lázadásában. Elhalt a pogányság s a Meotisz ingoványai közül száz véres csatában meghordozott őshiedelem úgy foszlott szét a semmiségbe s a hitbéli tanácstalanságba, mint a vad, hívó emberi kiáltás a Balaton-tenger vize fölött. A pogány szellemek itt hagyták a magyart az elfoglalt új hazában s visszaszálltak az ázsiai titkok birodalmába... Nem idevalósiak voltak. Nem tudták megszokni a tájat s a táj őket... A magyar meg az áldott új földet nem tudta itthagyni. De kellett a hit, a fényesség, a befogadás s az istenség védő keze: a kereszt hitrevágyó emberek felé ragyogott s történelmileg csak az volt az égig érő kérdés, hogy merre hajlik el a magyarság, — Bizánc vagy Róma felé?... Kóborlásaiban a magyarság sokszor találkozott már Bizánc hittérítőivel s a honfoglalás után a déli és a keleti végeket ellepték a szakállas, süveges bizánci papok. Nem lehetett könnyű a lelki birkózás. Új fények szöktek éppen Bizánc aranyozott kupoláira, hatalma csalókán megvirágzott s mögötte ismeretlen népek roppant feszítőereje tömörült, talán a nyugati városok veszedelmére... Lehetett volna dönteni Bizánc javára is s a szörnyű tévedés csak évszázadok mulva, a felfelé húzódó balkáni népek öntudatának kifejlése idején büntette volna lassú elsorvadással a magyart. Érdemes elgondolkodni sorsunk görögkeleti, pravoszláv tengerbe szakadó alakulásán... A magyar nemzet lezárta Bizánc útját, amikor Rómához csatlakozott s világtörténelmi segítséget nyujtott a Nyugatnak a döntőfontosságú szellemi harcban. István király évezredes bástyát épített a lelkekbe, a nyugati kereszténység egyedüli befogadásával s a lombárd-olasz és a bajor-német külpolitika megteremtésével. Pogányságunk elsorvadt volna mindenképpen s Szent Istvánnak, mint Európa hősének, még ma is az a legnagyobb élő érdeme, hogy a nyugati kereszténységgel ajándékozta meg nemzetét...

Nem szabad

lerángatni Szent István emlékét a hétköznapok tusakodásába! Helyesen ítél Hóman Bálint, a történetíró, a következő megállapításában: „A küzködő eszmeáramlatok forgatagában, tradicionalisták és reformerek, evolucionisták és forradalmárok, legitimisták és szabadkirályválasztók, az alkotmányosság és a tekintélyuralom hívei, mind egytől-egyig magukénak vallják s a legnagyobb szubjektivitással sajátítják ki a szentistváni gondolatot, az egyetemes magyarság kilencszázéves szellemi örökségét...“ Az ízléstelen ünneprontás tényleg szabados divat s a mai korba való belemagyarázása az Intelmeknek, vagy szemérmetlen meghamisítása a multnak a jelenkori visszaélések és igazságtalan kiváltságok mentegetésére bizony felháborító mesterkedés. Szent István országot alapozott, korának lánglelke volt, alapelveket választott meg helyesen s volt akaratereje, kora legjobb állami, társadalmi és gazdasági szervezetét ráépíteni szilárd rendszerben a tisztán látott igazságokra, — de ma nem Szent István korát éljük s a frank-bajor mintájú közhatalmi és társadalmi rendszer régen kimosódott a megtartható életformák sorából. Senkinek sem lehet 900 év után a részletekben abszolut igaza! Megváltozott a világ, kóros visszaélés lett a rendiség, amely évszázadokon át tényleg talpköve volt a közrendnek s a magyarság megmaradásának. A szentkoronának tagja lett az egész oszthatatlan nemzet s harcaink java az elméletben megismert új igazság maradéktalan gyakorlati megvalósításáért zajlik. Ebben a súlyos és mélyreható küzdelemben Szent Istvánra hivatkozni, mint a százesztendős liberalizmus védőjére, vagy levezetni nyakatekert tételekből, hogy Szent István ellenzi a zsidóság, a szociáldemokrácia, a részvénytársasági jog, a feduális csökevények, a kapitalizmus s az összes idejétmúlt kiváltságok kérdéseinek rendezését, — csak vásári üzérkedés lehet az emberi nagysággal és a hamis idézetekkel. Nem szabadulhat meg egyetlen nemzedék sem keserves feladataitól avval a könnyű és agytalan állítással, hogy a megoldás módozatait már Szent István előírta s az ilyen fűrészporos, kiszáradt bölcsesség rendesen csak a tehetetlenséget és a jól felfogott önérdekből fakadó semmittevést palástolja. István király a hit, a választás és a cselekedet: izmos erőtől duzzadó fáklyása a jövendőnek, — egy múlásra ítélt világ alkonyán...

Milliók érzik

nyugtalan, de becsültes ösztönnel a magyarságból, hogy elomlik a világ, melyben életünk nagyobb részét eltöltöttük. Alig akad már harsogó érdek nélkül, lelki védelmezője a múltnak. Közbeszéd a szegények tanyáján, a dolgozók beláthatatlan sorai között, hogy másra fordul az életünk... A demokrácia és a zsidó materializmus modern márkázású pogány istenei elvágyakoznak tőlünk, mert mi sem akarunk többé áldozni nekik. Ezer év fordulóján roppant változásokat sejt a nép, új célok fényesednek fel s a tegnapra a tagadás árnyéka hull. Börtönből szabadult nemzet vagyunk, földet s népet öleltünk magunkhoz István király birodalmából. Elzsibbadtságunkon tör keresztül a felszabadult vérkeringés. Körülöttünk a világ véres csatája s vágjuk mi is a rendet önszántunkból, a Nyugat s a Kelet kísértetiesen megújult ütközeteiben. Álljuk rendeltetésünket s csak egy a vágyunk: — soha többé el nem követni a hibákat, soha többé nem támogatni a tetszetős világboldogító hazug igéket, amelyek hazánk szétrablásához vezettek!... Nem a multat tagadjuk, hanem a közelmultat. Történelmünket olyannak szeretjük, amilyen valójában volt, s van erőnk a régi korok nyerseségének megértéséhez és az új világ szükségleteinek befogadásához. István király korát éljük a döntésben! Hiábavaló minden ijedt szelídgetése az eseményeknek, mert új Európa lesz s benne új Magyarország: megzöldel lombja az ősi kereszténységnek s az ősi magyarságnak, de csak úgy maradhatunk ugyanazok, ha van bátorságunk másoknak lenni, mint eddig voltunk; — megújhodott, korszerű s az idők parancsait betöltő nemzet fiainak.

Fekete babonákat

kell kiírtani sorainkból, az osztályok, a különállás, a felsőbbrendűség babonáját s a kiváltságok jogosságának hiedelmét. A magyarság törzsi szervezetében méltó helye kell legyen minden magyarnak, ez az ősiség becsületes folytatása. Milliókat kell jobb életkörülményekhez juttatni a szervezés, a kitermelt értelem, a tervgazdálkodás, a technikai fejlődés, az állami biztonság és az európai közösség új erőivel. Nagyobb igazságot követel a kor a javak megosztásában s a kisemberek szociális védelmében. Felszámolását kívánja az évszázad az összes levitézlett, helytelennek bizonyult eszmeáramlatoknak, mert a beteg gócpontok megmaradása csak gyöngíti a nemzet szervezetét s csírájában rontja meg az újításokat. Nem a foltozó varga munkája vár reánk, hanem a teremtő emberé. Életet lehelni a kihűlt fogalmakba úgysem lehet s a volt Európa partjain mi már hiába kötünk gátat... István király történelmi feladata újra rásúlyosodik a nemzetre s végezését magunkról elhárítani nem tudjuk. El nem mondott szavak, feltáratlan nehézségek s látva-látott igazságtalanságok legyőzésében úgy fordul hívő bizalommal s megerősödötten a magyar a Szent Jobb felé, ahogy százhatvan évvel ezelőtt Rajnis József tette:

„Már ne félj vérben fördő hadaktól:
A dühös kéznek fene pattogását
S villanó kardok veszedelmes hangját
Semmibe hajtsad!...“

Gyöngyösbokrétás Szent István ünnep Budapesten

Kalotaszentkirályi leány

Szép a kilátás a Halászbástyáról.

Délvidékiek és székelyek az Országzászló előtt. Délvidék szónoka beszé

Gyöngyösbokrétás felvonulás a budapesti utcákon.

Doroszlói kislány.

Ersekcsanádi kislá délividéki legény koztak a nagy vár

A pesti fotóamatőrök amadást intéztek az atkári leányok ellen.

Törökkoppányiak csárdása a Gyöngyösbokréta előadásán.

Huszmillió magyart!

Irta: KOVÁCS ALAJOS dr. c. államtitkár, a Statisztikai Hivatal ny. elnöke

Szent István napját ünnepli a megnagyobbodott Magyarország s a szívünk beleolvad népünk, fajtánk ezeréves történelmi multjába. Szívesen és boldogan lapozzuk visszafelé a dicső mult könyvét, lélekkel idezgetjük szóban, írásban és képekben mindazt, ami volt, de az egészséges magyar gondolkodás mégis azt súgja, hogy a multhoz akkor leszünk méltóak, ha kutató szemünk a jövendőt keresi s azért dolgozunk, — *ami lesz.* A mult az erőforrás, de a multból merített hitet, akaratot s erőt sohasem kellett még olyan öntudatos látással a magyar jövendő kialakítására fordítanunk, mint korszakalkotó napjainkban.

Megnövekedett a magyar föld s a magyar élet be kell töltse ezt a földet. A nép a történelem értelme s európai sorsunk attól függ, hogy a népek biológiai versenyében hogy álljuk meg a helyünket. A népszaporodás az évezredek mozgató ereje s a történelem törvényeit ismerő magyar erre a kérdésre kell irányítsa minden figyelmét, ha Szent István népének megmaradását és boldog életét nemzeti munkával szolgálni akarja.

Az *EPOL* (Egészségpolitikai Társaság), ez az életrevaló fiatal egyesület egy könyvet jelentetett meg, *Korponay András* „Húsz millió magyart" című könyvét. A címül szolgáló ez a három szó egyúttal az Epolnak és az általa alapított Magyar Nemzetbiológiai Intézetnek a legfontosabb célkitűzését fejezi ki s kell, hogy ez a három szó *az élni akaró mgyarságnak általános és messzehangzó kívánsága legyen.*

Valóságos jajkiáltás ez a könyv; bele kell, hogy hatoljon minden nemzetét féltő, jövő sorsáért aggódó magyar embernek a szívébe. Alapeszméje az, hogy csak akkor boldogulhatunk, *akkor lesz újra hatalmas, erős a magyarság, ha számbeli leg megnövekszik, ha életfáján nagyszámú egészséges gyümölcsök teremnek.*

Színes és mozgalmas képekben vonultatja el előttünk a történelem szövétnekével bevilágítva a mai nagy és népes nemzetek számbeli fejlődését és azt a szerepet, amelyet az egyes nemzetek és birodalmak a történelem folyamán játszottak. Napnál világosabban bebizonyítja, hogy *a nemzetek hatalma, tekintélye mindig akkor volt legnagyobb, amikor népszáma is legnagyobb volt, amikor biológiai ereje legjobban működött.* Németország, Anglia és Oroszország nagyságának és hatalmának legerősebb forrása volt a legújabb időkig rendkívül erős népfejlődése. Viszont a szemünk előtt játszódik le *Anglia hatalmának hanyatlása,* mert most már a világháború óta fokozatosan igen mélyre süllyedt szaporodóképessége.

Ott van azután *Franciaország* szomorú, intő példája. Franciaország valamikor legnagyobb nemzete volt Európának, a nagy forradalom után azonban biológiai ereje megcsappant, a francia anyák meddővé váltak és ma már ott tart Franciaország, *hogy évenkint rendszeresen több koporsóra, mint bölcsőre van szüksége.* Népszámban most már nemcsak Oroszország, Németország, Anglia, de *Olaszország is* túlszárnyalja Franciaországot, holott 150 évvel ezelőtt Franciaország népessége ezeknek az országoknak lakosságát *kétszeresen, háromszorosan meghaladta!*

Az emberi történelem legmélyebb jelentőségű, titokzatos erejéről számol be az az évszázadokról összeállított statisztika, amely a népek szaporodásának adatait mutatja:

A lakosság száma ezrekben kifejezve:

Állam	1480	1580	1680	1780	1880	1920
Anglia	3.700	4.600	5.532	9.561	35.004	46.878
Franciaország	12.600	14.300	18.800	25.100	37.400	39.210
Poroszország	800	1.000	1.400	5.460	27.279	37.485
Oroszország (csak európai)	2.100	4.300	12.600	26.800	84.400	101.410
Itália	9.200	10.400	11.500	12.800	28.910	38.836
Spanyolország	8.800	8.150	9.200	9.960	16.290	21.338

*

Meggyőző történelmi adatokkal bizonyítja a könyv, hogy Magyarország is akkor volt leghatalmasabb, legtekintélyesebb Európában, amikor népszáma a többi európai, hatalomhoz hasonló nagyságú volt. *Mátyás király birodalmának 5 millió körül volt a lélekszáma s ennek 75—80%-a, kb. 4 millió volt magyar!* Ha meggondoljuk, mondja Korponay, hogy *ugyanezen korban Anglia népessége mindössze 3.7 millió, Oroszországé 2.1 millió, Poroszországé pedig 800 ezer lelket számlált, akkor érthetjük át Mátyás király birodalmának európai viszonylatban vett óriási hatalmi súlyát.* Ebben az időben csak két egységes európai monarchia multa felül számbeli tekintetben Magyarországot, *Spanyolország és Franciaország!* A Habsburgok birodalmának és Itáliának ugyan szintén nagyobb volt a lélekszáma, de ezek egyike sem volt egységes országnak tekinthető.

A mohácsi vész után következő 150 éves *török uralom* annyira megfogyasztotta az ország népességét s különösen a magyarságot, hogy *a 18. század elején csak félannyi lakosa volt Magyarországnak, mint 250 évvel előbb,* sőt kevesebb, mint Nagy Lajos korában, amikor 3 millióra lehetett becsülni a népességet, és *Mátyás király négy milliós magyarságából csak 1.200.000 maradt.* A magyarságnak nemcsak a száma fogyott meg, de életereje, szaporodó képessége is megcsökkent a nemzet legértékesebb férfi népességének kipusztulása folytán.

Hozzájárult ehhez, hogy a magyarsággal ellenséges kormányzat a 18. században tömegesen telepítette az idegen népfajokat Magyarország területére, úgyhogy bár II. József koráig a magyarság száma kb. elérte a 3 milliót, arányszáma az ország népességében 39%-ra esett le. Azóta a világháborúig felszaporodott ugyan a magyarság száma 10 millióra, de ez még mindig csak valamivel több, mint felét (54.5%) tette az ország lakosságának.

A kiegyezés utáni korszak Korponay szerint *ábrándok után futkosott,* amikor *a 30 millió magyart tűzte ki célul, de ezt nem a magyar nép biológiai erejének védelmével és fokozásával igyekezett elérni s nem törődött azzal, hogy a magyarság soraiban szerepel a nyelvileg magyarnak vett 700 ezer zsidó és jelentékeny számú, csak névleg asszimilált idegen.* Ugyanakkor *„a magyar lelkek százezrei pusztultak el a halál valamelyik sötét sikátorában, mások meg koldusbottal kezükben keltek útra a tengeren túlra, új hazát keresni..." Korponay nem zárkózik el az asszimiláció elől,* mert hiszen az asszimiláció sok helyen és sok esetben természetes folyamat, de nagyon helyesen mondja: „bármi asszimiláció sikerét nem az által bitosítom legjobban, ha az *asszimilálandók* számát nyakló nélkül növelem, hanem ha az *asszimilálók* tömegét erősítem". A magyarság új felemelkedésének alapfeltétele tehát szerinte „az asszimiláció kimérájára épített népesedéspolitika könyörtelen felszámolása és a magyar jövőnek a színmagyarság számbeli megerősítése által való alapozása".

A mai helyzet megdöbbentő és elszomorító. Mutatkozik ugyan még most is természetes szaporodás, mert a születések száma felülmulja a halálozásokét, de *ez a szaporodás már csak látszólagos, mert csak az idősebb korosztályok lélekszáma növekszik!* A fiatalabb nemzedékek már évről-évre kisebb számmal lépnek az alkotó életbe s mire az idősebbek fokozatosan kihalnak, a mostani születési szám mellett meg fog indulni a népesség tényleges fogyása. A másik nagy baj, hogy a szomszéd és velünk szemben barátságtalan népek, *az oláhok és szerbek, kétszer olyan mértékben szaporodnak, mint a magyarság!* Az alábbi összehasonlító tábla mutatja ezt:

TERMÉSZETES SZAPORODÁS.

(Születések és halálozások közötti különbözet.)

	1861 70	1871 80	1881 90	1891 900	1901 10	1911 20	1921 25	1926 30	1931 35	1936	1937
	években, átlag ezer lélekre számítva										
Anglia és Wales	12.7	14.0	13.4	11.7	11.8	7.4	7.7	4.6	2.8	2.7	2.5
Belgium	7.6	9.7	9.7	9.8	9.7	2.4	7.0	4.9	3.8	2.5	2.5
Bulgária	—	—	—	13.4	18.1	10.8	18.2	15.0	13.2	11.5	10.5
Dánia	10.8	12.0	13.4	12.7	14.5	12.9	11.0	8.3	6.8	6.8	7.2
Franciaország	2.7	1.7	1.8	0.7	1.2	3.4	2.1	1.5	0.5	-0.3	-0.3
Magyarország	—	—	11.5	10.7	11.4	4.9	9.5	9.0	6.6	6.1	6.0
Németország	10.3	11.9	11.7	13.9	14.3	6.2	8.8	6.6	5.5	7.2	7 1
Olaszország	1.-	7.0	10.7	10.7	11.1	6.6	12.4	10.8	9.6	8.7	8.7
Románia	6.9	3.7	13.9	11.4	14.0	8.7	14.9	14.0	12.5	11.7	11.5
Jugoszlávia	—	—	—	—	—	—	—	—	13.9	12.9	12.0
Svédország	11.2	12.2	12.2	10 7	10.9	7.8	7.0	3.8	1.5	2.2	2.3
Japán	—	—	7.8	8.9	11.6	11.4	12.8	13.9	14.3	12.4	13.7

Kevés vigasztalás, hogy a tőlünk nyugatra fekvő országok legtöbbjében még kisebb a természetes szaporodás, mint nálunk. *Nekünk, ha a Duna völgyében vissza akarjuk állítani vezető szerepünket, természetes szaporodás tekintetében is az oláhok és szerbek előtt kell járnunk, különben még mostani helyzetünk is súlyosbodni fog!*

Szigorú követelményeket állít fel Korponay a magyar néppel, családdal, társadalommal és a kormányzattal szemben is. Minden magyar embernek a szívébe és eszébe akarja vésni azt az alapgondolatot, hogy a nemzet jövőjét csak úgy biztosíthatjuk, nagy céljait csak úgy érhetjük el, ha *minden magyar család 6 gyermeket hoz a világra.* Csak az ilyen gyermekszám mellett lehetséges az általa megkívánt évi 18 ezrelékes természetes szaporodás, mert számítani kell arra, hogy nem minden gyermek éri el a felnőtt kort és hogy sokan vannak, akik egészségi és más okokból nem léphetnek házasságra. *Ehhez azonban meg kellene változtatni az egész társadalmi felfogást és életformát, amely egy számunkra idegen szellemiség térhódítása nyomán honosodott meg, vissza kell térni a régi magyar erkölcsös életfelfogásra, amely nem nyűgöt látott a gyermekben és a szórakozások akadályát, hanem örömet, reményt és büszkeséget!* Felelőssé kell tenni minden magyar embert nemzete jövőjéért; az államhatalomnak magasabb adóztatással, egyéb hátrányokkal sújtani kell azt, aki nem teljesíti kötelességét nemzetével szemben. *Viszont érezhető kedvezményeket kell adni azoknak, akik sok gyermekkel biztosítják a magyarság jövőjét, ezeket minden tekintetben (földreform, adózás, alkalmazás, fizetés, előléptetés, stb.) előnyben kell részesíteni, az egykézőkkel vagy gyermektelenekkel szemben. Érezni kell mindenkinek, hogy nemcsak saját magáért van, nemcsak azért, hogy úgy-ahogy végig élje életét („éltemet ha elpipáztam") és sírba szálljon, anélkül, hogy maga helyett még egy magyar embert sem állít a jövő szolgálatába, hanem azért is, hogy tovább vigye nemzetét a nagy célok felé.*

Életrevaló tanácsokkal is szolgál Korponay, hogy milyen *állami és társadalmi intézkedésekkel* lehetne újra elérni azt az egészséges szaporodást, ami szükséges ahhoz, hogy a nemzetünknek nemcsak jövője, *de jövő nagysága is biztosítva legyen.*

Az állami, gazdasági és társadalmi formák vagy elősegítik, vagy hátráltatják a nemzet nagy testének egészséges szaporodását. Szent István népének az a kötelessége, hogy értelmének és akaratának minden erejével a magyarság *népi erejét* növelje s az új világban olyan *életformát* találjon, amely *sűrű, egészséges magyar dolgozókkal tölti be az ősi ország földjét.*

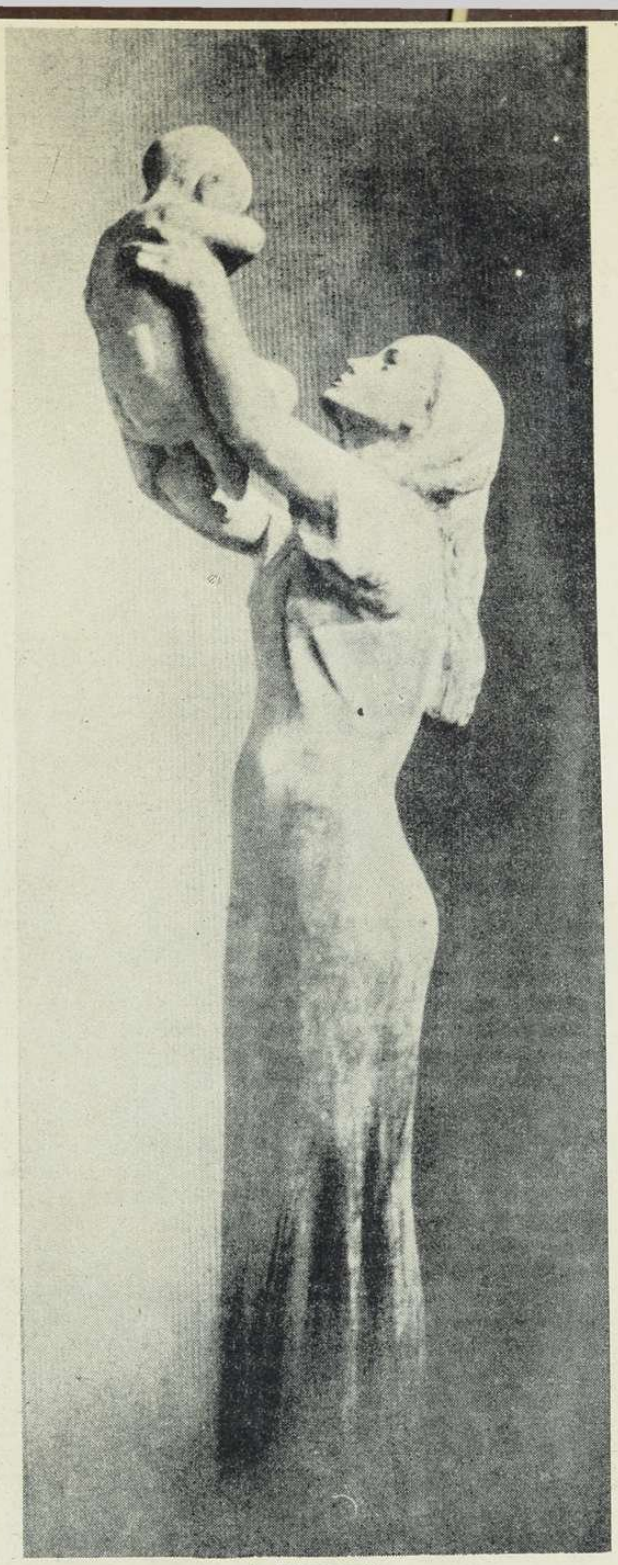

A JÖVENDŐ

A finn Wainö Aaltonen szobra.

Honvédségünk gerince:

a gyalogság

Zrinyi pandúrja, Rákóczi talpasa, Görgey vörössapkása és az első világégés bakája jelzik az utat, amelyen eljutunk a mai magyar gyalogosig. A gyalogkatonának sohasem volt lobogó mentéje, róla sohasem írtak operetteket és névtelen földszínű tömeg maradt ma is. **Névtelen, szerény, de egyedül ő képes arra, hogy önállóan vívjon meg ütközeteket és megtartsa azt a területet, amelyet ő, vagy nála gyorsabb bajtársai elfoglaltak.**

Nagy feladata megoldásához ellátták a jelenkor szervezői minden fegyverrel, eszközzel, amely közelebb viszi a kitűzött célhoz én önállóságát biztosítja.

A harcos általános fegyvere még mindig a puska, **de korszerű alakban.** Közelharcra szintén megmaradt a **szurony, kézigránát és pisztoly.** Kis csoportok harcához nagy tűzerőt ad a **golyószóró.** Páncél alá bújt, kellemetlen ellenséges fegyverek elhallgattatását szolgálja a **nehézpuska,** a **gránátvető** pedig a rohamot megelőző idegtépő percekben puhítja az ellenséget és teszi lehetőleg vértelenné az előrejutást. Ez a sok fegyver mind a puskás századon belül szolgálja a nagy célt: **„Óvni a magyar életet!"**

A géppuskás századok hatalmas tüze előrelendíti a támadót és megtöri az ellenség támadó akaratát védőállásunk előtt. **Az aknavető láthatatlanul, fedezék mögül küldi a halált a géppuskák tüze elől földbeásott ellenségre.** Végül a **páncéltörő ágyú** jól irányzott lövése megállítja és elpusztítja a legmodernebb hadiszörnyet, **a harckocsit.**

Ezek a fegyverek. A gyalogosnak azonban hatásos távolba is kell hozni fegyvereit az ellenséghez, aki minden utat, hidat elrombol maga előtt és akadályokkal, aknákkal védi állásait. Ilyen nehézségekkel szemben **az árkász századok biztosítják bajtársaik előre-jutását.** A mai harc nagy területen folyik le, többnyire lehetetlen a személyes parancsadás. A messze elől működő felderítő egységek jelentéseit is gyorsan kell a parancsnokokhoz juttatni, — ezt a feladatkört **távbeszélő szakaszok** oldják meg távbeszélő, rádió és fényjelző készülékeikkel.

Így fest a mai gyalogság az egykori szuronyerdő helyén. Egyben egyezik azonban elődeivel: **ő viseli ma is a harc legsúlyosabb terhét!**

A magaslaton csak egyes oszlopban jutunk keresztül.

Közel van már a túlsó part!

Dorongutat épített az árkász az orosz sártengeren át.

Előre árkász! Biztosan álcaknázták az alagutat!

Ellenséges repülőgépre tüzel a golyószóró.

Jöhet a „Rata"! Készen várja a géppuska.

Tüzelő állásban.

Páncéltörő ágyúl

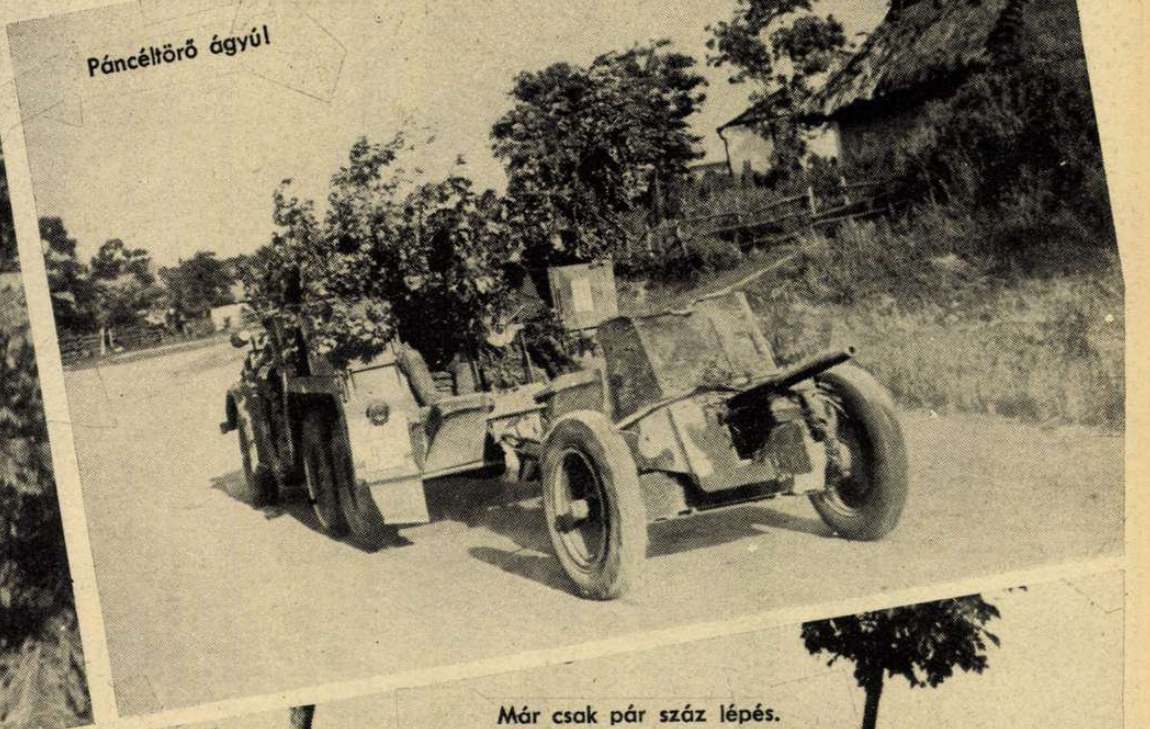

Aknavető! Füstöld ki a majorból az oroszt.

Már csak pár száz lépés.

A majorban orosz géppuska van! Majd elhallgattatja a nehézpuska.

Telitalálat! Még egyszer előre!

Ez talált!

Menekül az orosz! Honvédeink ellátják a sokat szenvedett lakósokat.

világ

MUSSOLINI BRUNO TEMETÉSE

A Duce és Mussolini Vittorio a gyászmenetben

A LEGKISEBB MŰHELY A LEGKISEBB HÁZBAN

Páris érdekessége ez a liliputiház, hatalmas szomszédal között. A derék cipészmester rendesen az utcán dolgozik, mert egyedül is szűken fér — a házban..

ÁGYÚCSŐ ÉS FÉNYKÉPEZŐGÉP A CSATORNA PARTJÁN

Így készülnek a katonai felvételek Anglia partjairól ..

A BENZINHIÁNY LEKÜZDÉSE

Az új villamos-taxi Páris utcáin. A soffőr nem örül az újításnak ..

ujság

GYEREKEK JÁTÉKA
a sok szétlőtt szovjet páncélos kocsi A halál fölé kerekedik a fiatal élet..

Pétain marsall francia államfő előtt elvonulnak a német fogságból hazatért francia katonák.

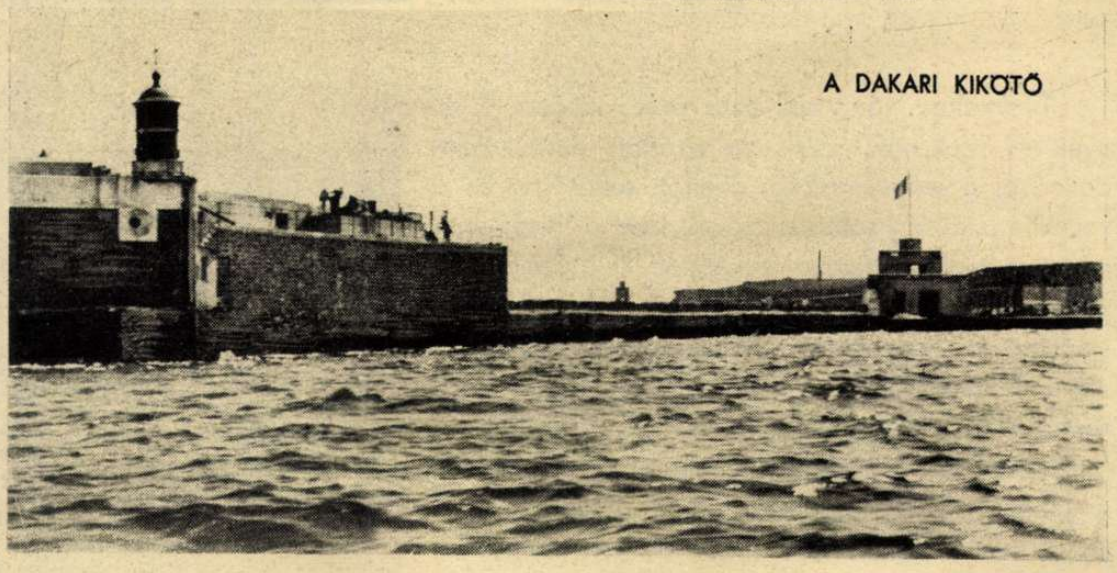

A DAKARI KIKÖTŐ

A SZMOLENSZKI VITA ELDŐLT

A szovjet végre elismerte, hogy Szmolenszk a német csapatok kezén van. Az ellenkező állítása különben is mind nehezebbé vált; legutóbb például a külföldi ujságírók egy csoportját vitte végig a német hadvezetőség Szmolenszk utcáin...

A külföldi ujságírók megtekintették a szmolenszki székesegyházat, melyet a szovjet az istentelenek múzeumának rendezett be, lefényképezték Szmolenszk utcáin az összelőtt szovjet-páncélkocsikat és beszéltek a bombázott városba visszaszállingózott lakossággal is.

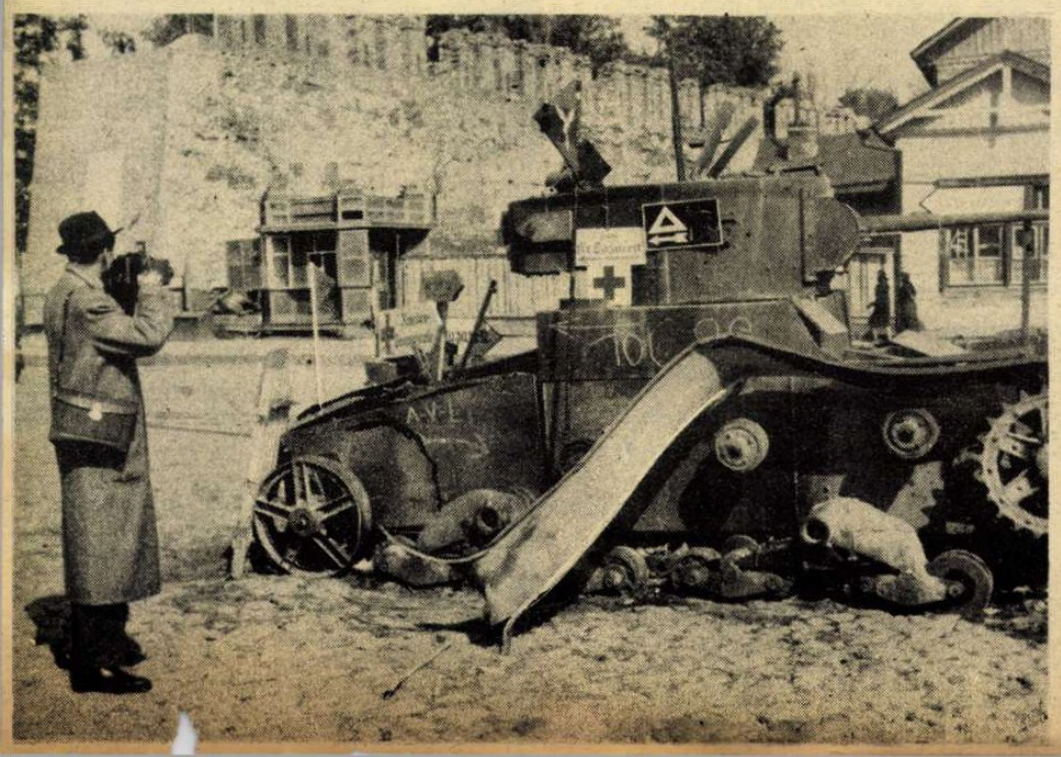

A lengyelföldi g

Milyen az uj zsi

Lengyel zsidók a gyüjtő-táborban..

Lengyel zsidók a gyüjtő-táborban.

AZ ELKÜLÖNITETT GHETTO.
A jelképes zsinór helyett tömör fal, szeges drót és őrség választja el a zsidó negyedet a várostól... (Jobbra a ghetto.)

Külön zsidó őrség felelős a ghetto-rendért. A hatágu sárga csillaggal diszitett őrség tagjait a parancsnok a katonás sapkaviselésre tanitja...

Titokzatos, zárt, sok ezer éves, idegen törvények és szokások merev uralma alatt élt évszázadokon át a lengyelországi ghettók sokasága. Ez a kollektív zsidóság **sohasem olvadt bele a vendéglátó népbe** s csak kis rajokat bocsájtott ki a láthatatlan falakon túlra: pénzembereket, ujságírókat, politikai ügynököket s nagyvárosi szélhámosokat, hogy **zsidóságuk feledtetésével,** borotváltan vagy éppen megkeresztelten, segítsenek a ghettónak, elhódítani a gazdasági élet vezetését és hasznát az őslakóktól. A ghettóból kinőtt vezetőréteg úgy összetartott az öncélú zsidósággal, mint a sróf a csavarmenettel. Kiből milliomos lett, kiből munkásvezér, nagyhatalmú kapitalista vállalkozó vagy bolseviki; az egyik véresszájú kommunista ujságot szerkesztett, a másik igen előkelő szerkesztőségben a konzervatív uralmi rendszert védte, — de mindegyik csalhatatlan ösztönnel **segített a ghettónak, meghódítani az „igéret földjét...**" Egy történelmi száskahadat rejtegetett a ghettó, amely minden évben szétrágta maga körül a dolgozók vetését és aratását.

Történhetett bármi a vendéglátó néppel: a ghettot nem érdekelte mások baja és szenvedése, ha az uj renaszerrel ki lehetett egyezni a **„kiválasztott nép"** javára . . .

A lengyel földet azonban most olyan nép foglalta el, amelyik érzéketlen a finom, zárt ajtók mögötti **zsidó egyezkedések** iránt. A lengyel háború óta, külső erők **beteljesitették a zsidótörvényt** véglegesen és határozottan. A zsidó a legtökéletesebb polgári szabadság idején is **lezárta a ghettót félté-**

A munka nem kell szokni

...az

— és a szabóműhelyben, ahol csinos S. S. sapkák is készülnek...

Indulás a tisztogató munkára.

hettók világa

-önkormányzat?

en, — de meg
tépítésben,

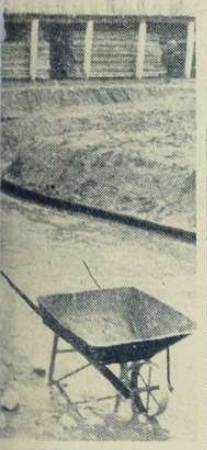

smühely udvarán,

kenyen belülről, s lelki falai közül csak kamatot szolgáltató portyázásokra vegyült a többi nép közé. A német uralom segített a zsidó törvény tökéletesebb beteljesítésében s **kívülről is lezárta a ghettók ajtaját...** A keresztény népi közösségekbe kirajoztatott zsidóságot visszaterelték a helyére és önkormányzattal szabályozták a ghettó új rendjét. Aki a ghettóba való volt, visszakerült oda, s az elszóródott rész **gyüjtőtáborokon** át került a kijelölt zsidótelepekre. **Új korszak ez a zsidóság történetében.** Dolgozni kell, abban a munkaszervezeti megosztottságban, ahogy más népek dolgoznak, mert **egyetlen nép sem állhat csak középosztálybeli rétegekből!** Lehet nehéz s küzdelmes ez az átalakulás a pénzüzleti életformáktól a nehéz, tisztes fizikai munkáig, de enélkül a zsidók sem tudják megoldani a cionista feladatot, **a külön zsidó állam felállítását,** mert nem lehet vámszedőkkel saját országot alapítani. Valakinek **dolgoznia** is kell. Elmúlott az az idő, **amikor a munkaszükségletek súlyosabb és embertelenebb részét más népek végezték el a zsidóság helyett...** A szükségátalakulás rejtelmes folyamatába pillantunk a mai ghettók képeiből.

A rongyszedés is megmarad, de csak a ghetto falain belül...

A ghetto önkormányzatában vígan
él a gazdag zsidó.
Táncolnak az éjjeli mulatóhelyeken,

— isznak és mulatnak a bárban,

... kártyáznak a klubbokban.

s nevet az utcagyerek, a ghetto fia, ha pálinkája van, inni és eladni...

— s így segítenek a gyerekeken,

...a ghetto tanácsházából a tömödúak így sétálnak el az éhségtől összeesett fajtestvér mellett...

A zsidó őr elfogja a kenyértolvajt, aki kétségbeesetten védi zsákmányát.

Temetnek az önkormányzattal rendelkező ghettoban. A koporsó a kocsin marad. Lepedőben földelik el a halottat... Megmérhetetlenül távoli és idegen ez a nép. Ezer évek vadul és fanatikusan parancsolt törvénye, hajlama, ösztöne és beidegzett szokása veri idegenségbe, — életében és halálában. Dermedt kelet — az élő nyugaton...

KÉT VILÁG—

és az egyiknek pusztulnia kell!

A döntés korát éli az emberiség! Nem a tünődők, a szellemi betegek, a roncsolt idegzetű politikai alkuszok s a tüzet és a vizet összebékíteni próbáló nagyképű senkik a kor hősei, hanem az egyenes harcosok, akik tudják, hogy a döntés végzet, sors, történelmi szükség s az egyik világ tökéletes porráomlása!

Nincs módja senkinek, a világot ostromló két óriás tábor közül, egyéni révedezésének korcsszülöttjét, — **a nem létező harmadik tábort választania.** Aki elhúzódik és félreáll, az az ellenséget erősíti, vagy a szörnyű összecsapás végét alattomosan várja, aljas helyzekedésre...

A szovjet sebesülteket ól halomra! Német sebesült katonákat, akiket nem tudtak bajtársaik elszállítani, puskaaggyal, bajonettel és rugásokkal kínoztak halálra.

Nem a győzelem bizonyossága, nem a kalmárszámítás, hanem az **erkölcsi kötelesség** parancsoi állásfoglalást **a szovjet ellen vívott európai szabadságharcban, minden földi erő ellen, amely az emberi kultúra gyilkosaival szövetkezik!** Bármilyen ellentétek válasszanak is el egymástól európai népeket, a becsületes megbékélés alapfeltétele a szovjet barbár, uszító és véres uralmának megdöntése.

A szovjet a polgárháború, a nemzetközi viszály és az öldöklés állandósítása!

Huszonöt év alatt rendszer lett, minden felmerülő kérdést az emberi életek tömeges vadállati kioltásával intézni el: **ez a Kreml ázsiai uralmának módszere,** amelyet a megszokottság vérlázító közönyével alkalmaznak a harctereken is, az arcvonal mögött, a saját lakosságuk és a sebesült katonák ellen egyaránt. **A szovjeturalom megtörése nélkül nem lesz béke, haladás és kultúra Európában! Két világ közül csak a jobbik győzhet . . .**

A sebesült szovjetkatonát a németek gondos orvosi kezelésben részesítik.

A JOBB VILÁG

A súlyos sebesültet felkeresik a csatamezőn s ha az orvosi tudomány még segíthet rajta, megmentik az életnek.

A BAL VILÁG

Ezt a szerencsétlen katonát is már bekötözve hagyták a harctéren, ahol a szovjet orgyilkosok megölték s katonakönyvét gúnyból a mellére rakták.

Még a ruháját is ellopták a szovjet rablók, a meggyilkolt német sebesültnek! Erről a bestiális uralmi rendszerről hirdetik Angliában, hogy Európa délkeleti országai fölött! . .

Az utcai harc szovjetsebesültjét, még az ütközet alatt megvizsgálják és sebét bekötözik. Az igazi katona csak harcban oszt halált, de a harctereken innen, — az életet védi! . . .

HALÁLOS FORGALMI AKADÁLYOK...
A moszkvai gyors befutott, — a pusztulásba...

A liverpooli angol hajó viszont nem futott be a kikötőbe...

HADIJELENTÉSEK, CSATÁK

Városok, falvak, folyók, vidékek neveit keresi a legtöbb ember a térképen, avval a természetes ösztönnel, hogy jómaga alkosson ítéletet a helyzetről, a hadak útjáról s a közeljövőben várható fejleményekről. Nincs ebben semmi különbség a tudós és a dolgozó kisember között. Mindannyiunkat túlközelről érint a háború, semhogy elmulaszthatnánk az egyéni töprengést a világrengető események fölött. A térképen pedig lázasan azt keressük, *hogy ki jutott előre s ki szorult hátra.* Néhány kilométeres térnyerést győzelemnek üdvözlünk s amikor szórványos a hadijelentés, hosszú vonalakat húzogatunk a térképre, elképzeltetni önmagunkkal, hogy milyen arcvonalakon harcolnak szemtől-szembe a hadrakelt seregek.

Hiszen ilyen volt a mi idősebb nemzedékünk tapasztalata is a világháborúban. Bevonultunk a rajvonalba, lehetőleg éjjeli váltással és nagy csöndességgel, — amit csak a kulacs és az ásó zörgése zavart meg — s velünk szemben ott húzódott a másik rajvonal. A muszkáé... A hátunk mögött volt a konyha, a tartalék, az utánpótlási szervezet, tőlünk jobbra és balra a *„saját csapat"* s előttünk az ellenség, éppenúgy konyhával, tartalékkal s az oldalakban saját csapattal mint mi. *Lőttük s rohamoztuk egymást.* Ahol sikerült beszakítani az arcvonalat, azonnal megkezdődött a felgöngyölítés. Az oldaltűz, vagy a bekerítésre hurkot vető hátsó támadás a csata gyászos végét jelentette. Kézitusa, szuronyharc, győzelem vagy vereség volt az osztályrészünk s azután az előretolt tartalékok betömték a réseket s hol előbb nehány kilométerrel, hol pedig hátrább, *újra kialakult* a farkasszemet néző két ellenséges arcvonal...

A katonai tudomány nyelvezetén másképen kell elmondani ezt a folyamatot, *de a lényeg* ugyanaz marad, ha a világháború *tömegtapasztalatait* akarjuk szemléltetni. A nagy támadások heves és rövid időszakait kivéve, a világháború alatt, a térkép meggyőzően szemléltette a helyzetet, *ma azonban jóformán semmit sem mond a távoli figyelőnek* s inkább azért nézegetjük, mert hozzászoktunk a multban...

A hadviselés forradalmi átalakulása mutatkozik meg a térképolvasás fontosságának csökkenésében. *A mai csata úgy kezdődik, ahogy a világháborúban végződött!* Ezek a rendszerető fogalmak, hogy *„elől", „hátul", „oldalt", „tőlem jobbra", „tőlem balra" s „szemben"*, — egyszerűen kimosódtak a megütközések szótárából. Ha felszállhatnánk repülőgéppel a milliós seregek csatája fölé, valami szörnyű, de csak látszólagos *összevisszaság borzasztana meg bennünket,* amilyet a régi világban egyetlen hadvezér sem mert volna megkockáztatni!

Nyoma sincs már a szabályosan szembenálló arcvonalaknak, mert megszűnt a régi szabály, értelmetlen a régi tapasztalat s a felismerhetetlenségig bonyolult az új harcászati módszer.

A német hadsereg, mint valami korunkban született germán Botond, belevágta csatabárdját a szovjet acélkapujába s a roppant ütéstől a 2400 kilométeres acél várfal is megrepedezett. A tátongó réseken előrecsíkoztak a páncélos hadosztályok a szélrózsa minden irányába s hernyótalpas nyomukban a gépesített osztagok és a gyalogság ömlött szünettelenül mindig sűrűbb sorokban előre, oldalt, keletnek, északnak és délnek... *A látható rend megszünt.* Egy szovjet hadsereg erős állásokban várta a támadást, de addig várt eredménytelenül, amíg *a háta mögött 100 kilométer távolságban* eldőlt az útközet sorsa... Valahol messze elől dübörög a felmorzsoló csata, amikor hátul megkezdődik az óvatos *felderítés,* vagy elől már fésülik a terepet, összeszedni a bolyongó szovjetkatonákat, amikor mögöttük a szovjetpáncélosok zöme harcba indul. Ötven kilométeres körzeten belül, az egyik helyen az előretolt munkásosztagok javítják villámgyorsan a vasúti pályatestet, a másik helyen, talán hátrább, bombázzák a vasúti vonalat... Ezredek rohamoznak délelőtt kelet, délután észak felé. Minden irányból fütyül a golyó, mindenfelől segítség, vagy ellenség érkezhetik. *Mindenki bekerít és mindenki bekerített...* Óriás katlanok alakulnak ki, de egyelőre nem tudni, hogy a vad kaoszban kit szorít halálra a katlancsapdák majdnem összeérő sorozata.. *Ez látszatra az ősi harc, a fékevesztett csapkodás mindenfelé.* Dal harsan és halálkiáltás üvölt. Éget a nap, zuhog az eső, portenger vakít s mesterséges köd véd, lángszóró lobbant el életet, zuhanó bombázó vijjog, orkánt ver az ágyúdörgés, égnek az erdők s a házak, kaland, megpróbáltatás, szenvedés, hősiség minden óra és *menetelés,* — *menetelés* ezer akadályon és sok száz kilométeren át, szélrózsásan, hűséges parancsteljesítéssel, *amíg egyszer valami láthatatlan kéz hirtelen. rendet parancsol a véres színjátékba s az áttekinthetetlen kavargásból célhoz vezetett széles menetosz-*

SZLOVÁK ZSÁKMÁNY A SZOVJETFRONTON.

KÖZELHARC AZ ERDŐ MÉLYÉN.

MENTENI, AMIT MÉG LEHET.
Német katonák segítenek a szerencsétlen lakosságnak megakadályozni a szovjetparancs teljesítését, — a falu elhamvasztását . . .

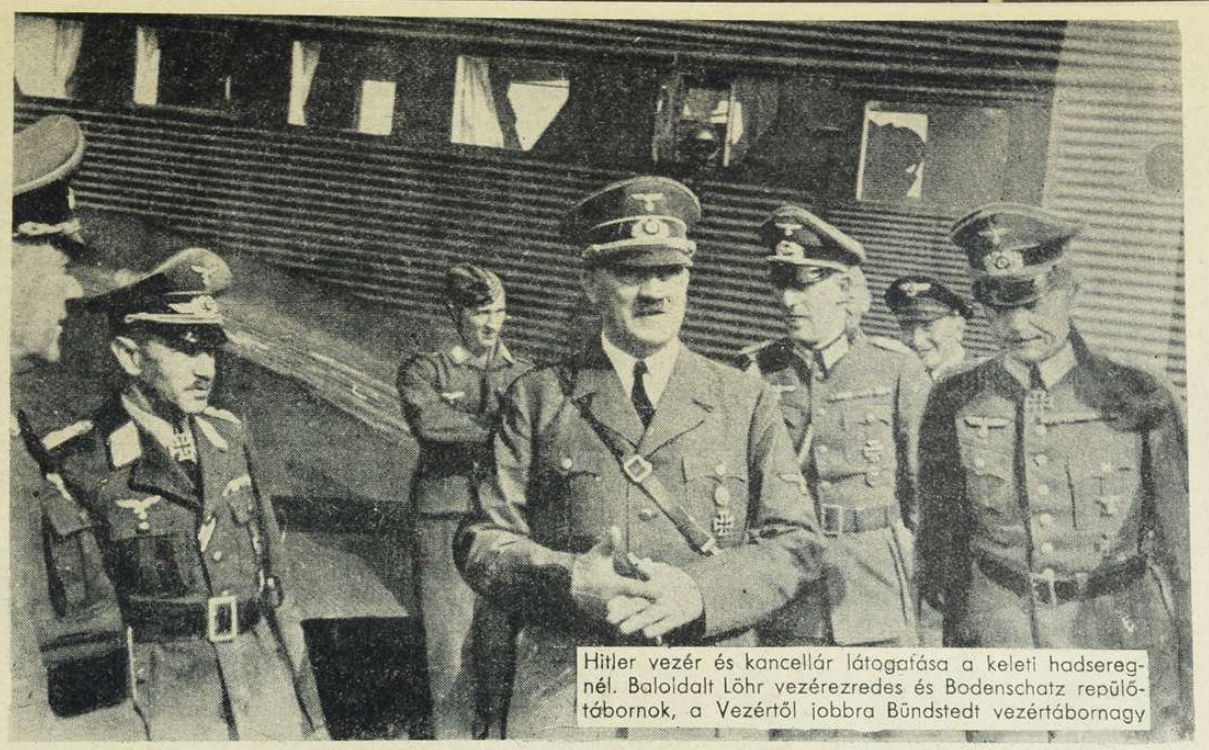

Hitler vezér és kancellár látogatása a keleti hadseregnél. Baloldalt Löhr vezérezredes és Bodenschatz repülőtábornok, a Vezértől jobbra Bündstedt vezértábornagy

ÉS UJ FORDULATOK

Irta: Dr. Rajniss Ferenc

lopok bontakoznak ki a végső arcvonalba, megsemmisíteni a széthullásig hajszolt ellenséget. Ez a *mozgó háború,* a fordított filmje annak, amit mi játszottunk halálos komolyan a világháború idején.

A szovjet volt az egyetlen nagyhatalom, amely világforradalmi céljainak szolgálatában komolyan felkészült a mozgóháborúra! A szovjet képezte ki elsőnek az *ejtőernyősök* tízezreit, a szovjet teremtette meg a világ legnagyobb nehéz fegyverzetét a páncélos hadosztályokban és a légi seregekben. A szovjet azért nyomorította kollektív farmokba a parasztságot, hogy az *állami traktorokon* páncélos kocsivizetőket képezzen ki legalább nyersen és gyorsan idomíthatóan. A Kreml urai egymást hipnotizálták a vörös hadsereg mérhetetlen erejének magasztalásával s amikor kitört az európai háború, már *biztosak voltak eljövendő győzelmükben.* Csak a lecsapás időpontja körül kerekedhetett vita, minden más elintézett dolog volt. *A háború tapasztalatait* legalább elméletileg gyorsan érvényesítették s abban a hitben vállalták a mozgó háborút, hogy *a kezdeti összekavarodás,* az ember és az anyagtöbblet sokaságával csak nekik kedvezhet . . .

Amikor *Anglia* és *Amerika katonai szakértői* az ajánlották türelmetlenül a szovjetnek, hogy *ne vállalja a döntést,* térjen ki, vonuljon vissza, — *már igen késő volt.* A szovjet a titkos készülődésben rengeteg katonát, fegyverzetet és hadianyagot zsúfolt össze a *Minszk-bialisztoki térben* s ezt a mozgosított milliós tábort, a kibontakozás és felfejlődés hete előtt kapta közre a német hadsereg. A szovjet mint a rossz kártyás futott főserege után, megpróbálta a tehermentesítést, a felszabadítást s *közben teljesítette a német hadvezetés kívánságát!* . . . Nagyobb és nagyobb seregtestek sodródtak az ütközet vonalára, szaporodtak a körülzárt pokolkatlanok s a szovjet dermedt megadással elfogadta akaratlanul azt a feltételt, hogy végérvényes döntés színhelye legyen a kialakult arcvonal. *Szmolenszk következett és most Délukrajna, ahol Budenni seregeit szétvágták a Fekete-tengerig.* A Krivoi Rog dúsgazdag vasérctelepei már elvesztek, *Nikolajev* városát elfoglalták a németek és a magyarok s Odesszát már a román ostrom nélkül sem lehet tartani, mert *Nikolajev* vagy 120 kilométerrel fekszik mögötte! Krivoi Rog felől *Dnyepropetrovszk* jutott veszedelembe, az ukrajnai iparvidék legfontosabb központja. A délukrajnai szovjet erők felbomlása csak rövid idő kérdése, pedig ezen a szakaszon volt a legnehezebb az előnyomulás s *Rundstedt* hadseregcsoportja emberfeletti teljesítményekkel növelte hírnevét. *A szövetségesek csapatai közül a magyarok járnak legmélyebben a szovjetföldön . . .*

Kétségtelen dolog, hogy az arcvonal többi szakaszára is nagy események előrevetett árnyéka borul. A *középső* hadsereg vonalán *Kesselring* vezértábornagy repülői *Orel* városát feltűnő hevességgel bombázzák. Orel a hadászati központ Charkov és Moszkva tengelyében, nagy elosztó állomás, vasúti csomópont s feltételezhető támadási iránya a szmolenszki csatában felszabadult seregeknek. *Északon is megélénkült a harci tevékenység.* A finn csapatok előretörtek a Ladoga-tó partján, *Murmanszk* városát súlyos légi támadások érték s a szovjet *északi csatornarendszerének* zsilipjeit szaggatják a sűrűn hulló bombák. *A légi harc egyoldalúan ölt fantasztikus méreteket.* A szovjet nehány bombázót küldött gyönge tüntetésre a német birodalom fölé, de a német harci, bombázó és romboló egységek félelmetes hullámokban rohanják meg Moszkvát, a hátráló hadsereget, a megkísérelt csapatösszevonásokat s az utánpótlási oszlopok hosszú sorát. *Idő kérdése* csupán, hogy a gyönge lábon álló szovjet szervezőképesség mikor csuklik össze a légi fölény biztonságából lezuhogó csapások alatt. *Megtudjuk majd, — a különjelentésekből . . .*

Nincs, mert nem lehet kétség a végső eredmény kérdésében! A szovjet haderő irdatlan test, parányi agyvelővel megverten. Ha rádől-het az ellenfélre, agyonnyomja puszta vasas súlyával, de a német nem mutatott megfelelő előzékenységet az ilyen mutatványhoz s egyenként vagdalta le a sárkányfejeket a vonagló szovjet-törzsről.

A vezetés, a hírszolgálat, a pontos parancsadás és parancsteljesítés fölénye fokozatosan kidomborodik. Hiába készült fel a szovjet a mozgóháborúra, mert képtelen volt önmagából a holt gépezetnek lelket adó *felsőbb parancsnokságokat* és a kor szellemét szabadon, önként hordozó, áldozatkész és szaktudással rendelkező *katonatípust* kitermelni. Anyagot adott az anyaghoz s nem jó ez a keverék a győzel[illegible]

Ma már nem titok, hogy az első csatá[illegible] ményei a német tábornokokat is meglep[illegible] egyik hadesregparancsnok olyan hihetet[illegible] érezte a győzelmi jelentést, hogy elrend[illegible]

A TEMPLOM ÉS A SZOVJET.
A forradalmi vörös május betűit vésték bele a szovjet istentelenei a megrombolt templom oszlopaiba.

SZOVJETMÁGLYA
az elhagyott erdő felgyujtására és a visszavonulás fedezésére. A villámgyors munka idejében leverte a tűzfalat.

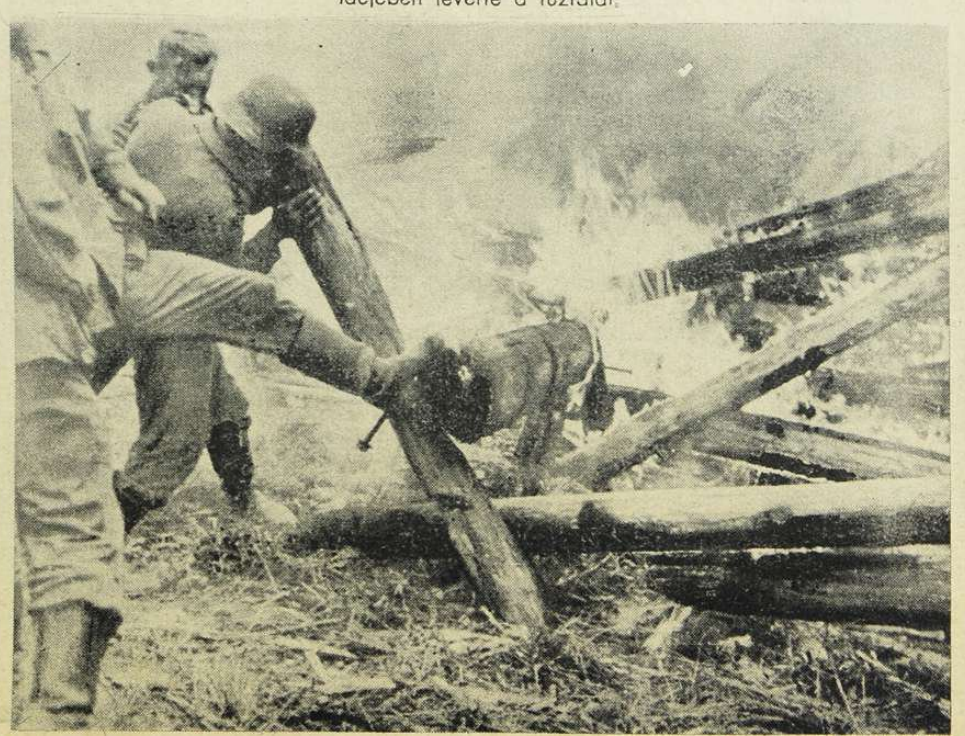

TOBRUK LÖVETÉSE

HARC AZ ELŐRETOLT ÁLLÁSOKÉRT

zsákmány új felülvizsgálását s kiderült, hogy *a valóságnál kevesebbet jelentettek. Lélek a katona, nem anyag!* A szmolenszki csatában egy osztrák szakaszvezető az embereivel 15 nagy szovjetpáncélost pusztított el. Bevárták az út árkába meghúzódva a harci kocsikat s kézigránátokkal rohamoztak... Egy fiatal hadnagy 8 páncélost és négy páncéltörő ágyút egymaga semmisített meg. Egy őrmester pergőtűzben rohant fel az aláaknázott hídra elszakítani a gyujtózsinórt s biztositani az átkelést. Mi ez, ha nem lélek és magasrangú áldozatkészség? A szovjet kollektivitás *elnyelte az egyént*, a nacionalizmus pedig *szervezetbe fogta az egyéni kiválóságokat.* Ez a titka a különbségeknek s ezért győz, bármilyen nagy az akadály, *az új Európa.*

*

Szovjetoroszország nyugati szövetségesei augusztusban az Augusta páncélosan találkoztak, valahol a nyilt tengeren. Londoni méltatás szerint *Churchill* és *Roosevelt* fedélzetközi megbeszélése a folyó háború legnagyobb eseménye volt. A találkozóról *hivatalos jelentést* adtak ki, amelyet az amerikai *Shafer* képviselő *„házalók fecsegésének"*, *Nye* szenátor *„csalásnak"*, *Nic Carran* szenátor *„amerikai hadüzenetnek"* s az udvarias *Norman Thomas „homályos általánosításnak" nevezett.* Az amerikai jellemzések együttesen közelitik meg valamennyire az enyhén fogalmazott igazságot.

A jelentés az első mondatokban említi meg, hogy az angol-amerikai megbeszélések *„a szovjetunió ellátásának kérdéseire is kiterjedtek"* — habár a szovjetuniót már elég jól ellátta hatalmas ellenfele s végzetének gyors beteljesüléséhez már csak Churchill külön szövetségi segitsége hiányzik...

A *Roosevelt-Churchill* nyilatkozat rövidített, népies és tehetségtelen kiadása *Wilson* hirhedt 14 pontjának, — 8 ékes rigmusban. Megtudja a világ a nyilatkozatból, hogy az angolszász demokráciák *nem keresik a megnagyobbodást*, — amiből világos, hogyha mégis véletlenül *megtalálják*, nem tehetnek róla, — *nem akarnak területi változásokat*, de helyreállitását követelik a háború előtti állapotoknak. *Igérik az angolszászok*, hogy a győzelem után minden ország résztvehet a világkereskedelemben, mindegyik kaphat nyersanyagot egyenlő feltételek mellett, lesz munka, haladás és biztonság nemzetközi rendőrséggel súlyosbitottan s *nem lesz nyers hatalom, csak „szabad kiélés"*. Előfeltétel: „a náci tirannizmus végleges megsemmisítése..." Hogy ezt az egyedül kellemetlen feladatot kinek a nyakába óhajtják sózni, arról szó nem esik.

A legkedvesebb naivitás a 7. pont, amely így hangzik: „Egy ilyen béke *minden ember* számára lehetővé teszi a tengerek és óceánok veszélytelen beutazását..." A *hajójegyeket* sajnos nem mellékelték a kilátásba helyezett világkörüli úthoz...

A világ javainak arányos szétosztása tényleg angol-szász feladat lenne, mert majd minden az övék... Az *arany uralmának* brutális helyreállitása is okos gondolat az ő szempontjukból, mert minden arany az angolszászoké. Azt akarják, hogy mindenki arannyal fizessen, mert ez a legjobb mód leverni az európai termékek árát. A nemzetközi rendőrség dolgában már most ki kellett volna mondani, hogy *csak zsidó és szabadkőműves* lehet a derék testület tagja, mert csak így őszinte a javaslat. A *nemzetközi lefegyverzés* megajánlásából is kimaradt az a szükséges széljegyzet, hogy a fegyverek leszedése után, a világboldogitó művelet végrehajtásával megbizandó angolszászok kötelessége lesz az elorzott gyilkos szerszámokat *a volt tulajdonosok bordái közé szoritani*...

A páriskörnyéki békék, a lefegyverzési konferencia és a népszövetség molyrágta kisértetei csatangolnak az *Augusta* fedélzetén szerkesztett irásmű mondatai között. Nincs egyetlen gondolat, eszme, vagy halvány kisérlet a nagy demokráciák közös nyilatkozatában, amelyre felfigyelhetne a dolgozók világa! Az egyetlen világos állásfoglalás — *a szovjetbarátság.* Sztalin üzenetet kapott az Augusta fedélzetéről, hogy lesz segitség s *lesznek új frontok*, csak kitartani addig. Sztalin hálásan megköszönte a kegyet s mindent visszaigért. Új amerikai bizottság utazik Moszkvába, az Augusta-megállapodások véglegesitésére; *Wallace* köztársasági alelnök, *Morgenthau*, a reggeli harmatról elnevezett s bizonyára költői lelkületű pénzügyminiszter és *Sumner Welles* az állandó külpolitikai főmegbizott: — *Oh Du lieber Augusta*...

Egy hitvány plutokrata dolgozat rejti el a világ elől az új háborús készülődéseket! Népszavazást igérnek újra mindenfelé a rablók s szabadságlevelet firkálnak a gyarmati rabszolgaság megteremtői. Ez az álszent, atyáskodó és csontjáig erkölcstelen világrendszer megérdemli az elkésett pusztulást. Európa népei nem kivánciak Churchill úr szánalmas stílusgyakorlataira, de nem is engedik meg, hogy a *sárga arany és a vörös forradalom* szennyes internacionáléja győzedelmeskedjék, — meghazudtolni a szükség órájában tett ígéreteket.

A pacifista szólamokkal meghintett nyilatkozat fedi *Japán* bekerítését, *Dakar* elfoglalásának előrehaladott előkészületeit, *Törökország* és *Iran, Portugália és Spanyolország* terrorizálását, az új *támaszpontok megszerzését* s a sötét üzelmeket *Délamerikában* és Holland-India csábító, dúsgazdag földjén.

Az egyenes válasz a megfejelt Wilson-hazugságokra a fegyverek élén csillog! A hét folyamán Anglia 103,000 tonna hajóűrt és 153 repülőgépet vesztett. Éjjel-nappal folyik az angol szigetország bombázása s Port Said, Suez, Malta, Ciprus Tobruk és Szollum ideggócpontjaiban az angol birodalom végzete remeg. *A szovjet az utolsó remény*, a Wall Street és a City milliomosai benne bíznak s neki ígérik Európát, de hol lesz már akkor a szovjet, amikor a koncot hóhér uralma alá hasíthatná?... *Lesz igazság a földön, hogy az élet értelmét visszanyerje!*

SZOVJETOROSZORSZÁG ELFOGLALT RÉSZEI.

ESZTERGOMI LEGENDA

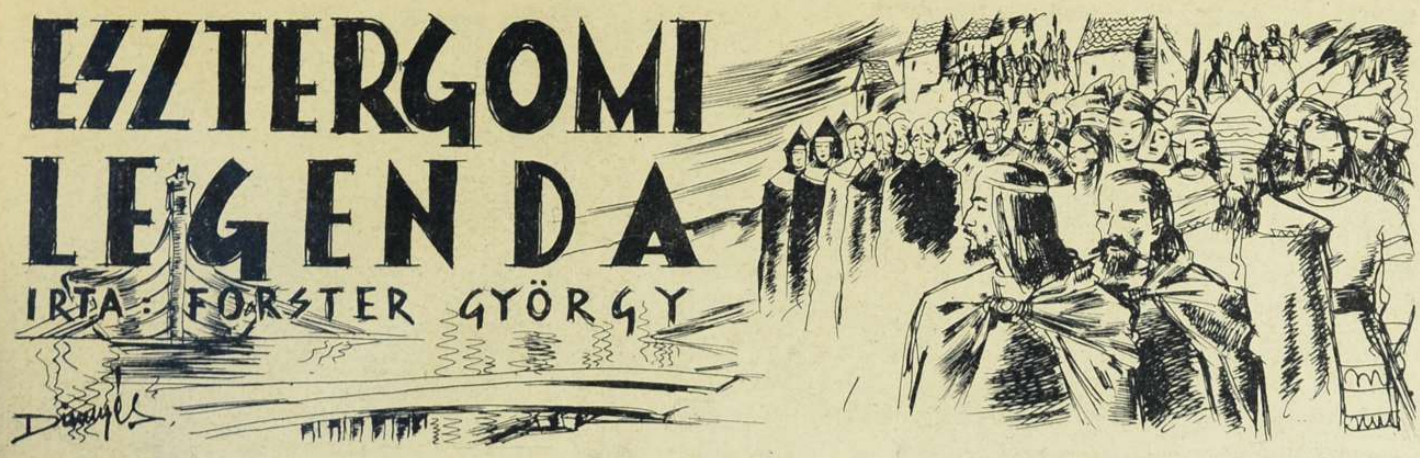

IRTA: FORSTER GYÖRGY

1.

A nap alacsonyan gomolygó felhők mögül bukkant elő néha s ilyenkor aranysárga sugárzás pásztázta végig a szőkén és áradtan hömpölygő vizet. A partmenti füzesek derékig fürödtek a hűvös hullámokban, de a rév mellett veszteglő só-hajó, derekas ölfákkal kitámasztva, félrebillenve ült a dagadó iszapban. Lejebb, a rév öblében fehér homokkal felszórva állt a part; rajta sem lábnyom, sem ember. A szájtátók s közelébb a vári mesternép serege a lankás hegyoldal menedékén szorongott, amerre a székálló böllérek házai csaknem a vízpartig lehúzódtak. Fejüknél a külső palánk lába nyujtózkodott, rajta belül az udvari népség hajlékai, de sorban és rend szerint valamennyi. Szélrül a böllérek és mészárosok, majd a tímárok, vargák, papucskészítők; beljebb a bognárok, ácsok, még beljebb a szűrszabók és süvegesek. A pár kőfaragó talján a fegyverkovácsok mellett szorongott a második palánk szűk térfeléhez ragasztva. Ami azon belül volt, már csak távoli, csillogó játékszernek látszott a partról: az udvarnokok, nembéli-fők és idegenek kőházai, amiket Géza úr parancsolt építeni a fejedelmi templom és a palota tövében, Esztergomban.

A lófarkas koplyákkal díszített hídon belül csupa csoda és áhítat volt minden: íjjászok, amint dübörögve hajráztak át a hídon; zörögve gyülekező, roppant vértesek a szélső bástya tövén; morc és keményvarkocsú fejszések, akik gubancosszőrű, apró lovaikat kéz nélkül, kis rikkantásokkal irányították. S fehérnép, de annyi, hogy az áradt vizet gátolni lehetett volna velük: a fejedelmi asszonyház némberei és szolgálói; rabszolgalányok fehér gyolcsban, nembéli hajadonok kipirulva és ünneplőben; közöttük, mint hollósereg vonult át egy csapat klastromi testvér ájtatosan zárt kézzel és zörgő olvasóval.

Valahol kürt rikoltott s a várnép egyszerre feszült arccal fordult a Duna felé; pedig még nem a naszádosok riasztottak, csak új gyülekezők kürtjele hangzott át a tölgyerdő tömör ércfalán a kanyarodó mögül. De a várakozó Esztergom zsongásába ez a hang is csendet vágott, mint ostorpattanás a bőgő gulya sorában; izzadt arcok tekintete meredt komor várakozással a Duna felé.

2.

Gyöngy, Vérbulcsú-nembéli Tarhos lánya, megállt a kőkockás folyosón, amely Sarolt asszonyházához a fejedelmi szék udvarába vezetett. Kissé fulladt volt, pihegett s ösztönös tekintettel simította végig varrottas szokmányát, amely alatt lábszárig látszott a szattyánnal díszes, rámásra mívelt csizma. Megigazította vékony aranylemezzel leszorított haját s éppen vörösrefestett körmére bámult, amikor a tornácajtó tölgylapja mögött lépések koppantak meg.

Gyöngy előrelépett.

— Bajk úr... — lihegte s akkor már bánta, hogy idáig merészkedett.

Gézafia István megállt. Már fordulnia kellett, hogy észrevegye a kőfalhoz simuló lányt. Ritkás szakállal koszorúzott arca elborult, nyugodt, barna szemei hideg békességgel villantak végig Gyöngyön. Mélyzengésű hangjában nem volt sem érdeklődés, sem indulat.

— Mi dolgod itt? Tán anyám-asszony hív?

Gyöngy megrázta a fejét. A hideg és elutasító hangtól végigviszolygott a háta, mégis mereven megszegte a fejét. Árpád nemében mindenki szabadon járulhat a fejedelem elé s egy nem-fő lánya miért ne lenne különb az utolsó, szabados pórnál?... Előrelépett.

— Én vártalak, Bajk úr... senki sem küldött.

— Te? Mi végre?

— Apám úr szavát hozom... nem üzent, csak elmondta, mit vél a mai napról.

István arca megkeményedett. Hirtelen lobbant a szeme, mintha láng csapott volna benne.

— Hát mit vél?

— Hogy jönnél hozzá s Koppány úr sátortáborába... — lépett előre a lány s hangja megforrósodott — apád úr s a püspök csak fogadja Gizellát, ha kedvük tartotta hívni. A Bakonyon túl védelmet lelnél...

— Védelmet s pogányságot... köztetek.

Gyöngy bólintott.

— Közöttünk... magyeriak között — mondta s amint lemutatott a hegyről, hangjából egyszerre eltűnt a félelem bizonytalansága. — Nézz körül, Gézafia Bajk... választott asszonyod érkezik s szokás szerint itt kéne lennie minden hívednek a nemfők vezetése alatt.

— S fele sem jött el, tudom. Férgek... a kemény ököl hatalma ellen fenekednek.

— Rosszul hiszed; nem hatalmadtól félnek, a herceglánynak nem akar hódolni egy sem. Magyeriak fejedelme évszázak óta a nembéli fők lányaiból választott asszonyt; nem olyat, kinek szavát sem értik s kinek asszonyházában a kutya is idegen.

Elhallgatott s lihegve nézett a fejedelemfi megkövült arcába. Gézafia István elfordult. Hangja még kurta árnyalattal sem emelkedett.

— S ezt a te száddal mondják... véled, aki némber vagy. Mert tudják, hogy férfiembernek feléért is nyelvét tépetném.

Továbbindult, de megállt két lépés után.

— Most mehetsz... — intett Gyöngy felé — s apádnak megmondhatod, hogy jön idő, mikor számonkérem az elmaradásukat.

Felemelt keze lehanyatlott s Gyöngy arca beleszápadt ebbe a hangsúlytalan legyintésbe; szinte látta megvillanni a támadó koplyák élét, amint rázúdulnak az engedetlen nemzetségfők táborára. Egyetlen lépéssel István mellett termett.

— Várj, Bajk úr... Ha kardoddal méred a lelkesedést, rám sujts le, ne apámra, Én is gyűlölöm azt, akire vársz s én sem fogok neki szolgálni soha. Amit apám úr gondolt, magamtól öntöttem szóba; de amit én érzek, ugyanúgy érzi valamennyi nép a Vas-mesgyétől a Gyula birodalmáig. Érted-e?...

István megrázta a fejét.

— Nem. Nem értem, hanem tudom: szűkfejűek vagytok s vakok, hogy nem láttok a gyepükön túl. Ehhez mértem idáig a türelmemet, de jól vigyázz: minden békességnek van határa. Te pedig, ha nem akarod szolgálni a fejedelemasszonyt, menj; senki sem tart vissza.

Bólintott s továbbhaladt a folyosón a keskeny udvar felé.

3.

A bástya mellvédje mögül szikár, csontos alak lépett eléje. István meglepődve pillantott rá.

— Te vagy, Farkas?

— Csak én... követtelek, uram.

A fejedelemfi mosolyogva intett hátra.

— Gyöngy miatt?

— Miatta. Gyilok volt nála.

— Tudom. De erőtlen kézben a gyilok sem fegyver.

Az öreg testőrző baltás megrázta a fejét.

— Gyűlöl téged, uram. Azért gyűlöl, mert szeretnie nem lehet.

— Ezt is tudom. Hallgass.

Továbbment s kiállt a mellvéd szélére, ahonnan látni lehetett a belső várat s a völgy mélyen húzódó vonalát. Farkas meghunyászkodva baktatott utánna.

— Kevés az érkező, uram; csak a fejedelmi törzsek jöttek pontosan.

— Látom.

— Ló s lovas elakadt; mélyen beáztak az utak. Odalent embertelen a kátyú.

Istvánból robbant a szó.

— Lehet. De a tűző nap a legmélyebb kátyút is kiszikkasztja; hiszed-e, vén Farkas?

Az öreg válaszát távoli kürt fagyasztotta be; mélyen a páralepte parton a naszádosok jelszava hangzott fel s a várfokról öblös harsonaszó válaszolt rá.

4.

Gézafia István megállt az apja jobbján a fövennyel felhintett parton, a várnéppel kerített félkör közepén. A fejedelem arca mozdulatlan és kemény; mellette Sarolt asszony leplezetlen kíváncsisággal leste a Duna-kanyart. Mögöttük az udvari papság s a nem-fők sorakoztak; elsőnek Adalbertus úr, Esztergom püspöke két nótáriusával, mellette Sümeg, Csopak és Jutasfia Jutas, a Balaton-menti fejedelmi birtokok nemzetségfői. Mögöttük sorban a többi: a magyer törzs, Bihar nemzetsége, Keve, Nyék, Vajsz népe s azok, akik a Sajó mocsarai mögül sereglettek elő. Donnan is hiányzott Vathafia Vatha s nem érkezett Koppány úr nemzetsége, sem Somugy népe közül senki. Ajtony törzsé kis csapat képviselte, de annál népesebbl volt Erdőelvi Gyula úr tábora. Sarolt asszony törzse valóságos hadsereggel járt fél tömény lovas, asszonyok, lányok egész csapat fekete, szakállas pap. Géza szemöldöke összehúzódott, amikor először megpillantotta őket; tudta, hogy apósa a ő bosszantására fogadott be bizánci papokat, hogy saját birtokának függetlenségét ezzel is hangsúlyozza.

István szeme ezeket a fekete, merev ábrázatokat kutatta: bizalmatlan, semmit mondó és üres vonásaikat, amint egymáshoz húzódva figyelték az eseményeket.

A gálya akkor már feltűnt a kanyarban; a Duna két partján fél-fél tömény lovas ügetett vele s előtte, mögötte a naszádosok cikáztak, mint csirkék a tyúl körül.

A várnépség kíváncsian tolongott előre, mindenki elsőnek akarta látni Henricus úr lányát, kinek szépségéről s ájtatos jóságáról hetek óta papoltak a papok; de István érezte, hogy ez a kíváncsiság olyan távolesik a szeretettől, mint mocsár a bérci tó tiszta tükrétől.

Nem csodálkozott rajta s nem is haragudott érte; azok, akik a parton álltak, csak régi rigmusok kósza foszlányai alapján sejthették, hogy milyen nép, milyen hatalom, milyen városok és milyen erő feszülnek nyugatra, a Vas-mesgye gyepüin túl; s hogy mi van amott, délkeletre, ahonnan Gyula úr szakállas papjai jöttek, arról még a rigmusok is keveset beszéltek.

A gálya jön s aki közeledik rajta, idegen; de idegenek ezek is, akik délkeletről jöttek s a céljuk: a magyeri erőt megbontása, rokon-viszály felkeltésével. Két idegen, két erő, két roppant hatalom a kereszt jegyében, de az egyik mögött messze, nagy világok és küldetés, a másik mögött az ismert, omladozó kelet sok alja néppel, akik ideszivárognak a papok mögött a törzsi földekre... Közöttük a nemzetségfők hatalmuk féltésében s pogány indulatukban oda állnak, ahova tetszik. Vagy oda, ahova az erősebb erő penderíti őket... Az erősebb erő!... Villant messzelátóan a termet vezér acélfényű szeme.

S az erősebb erő pillérén évszázak, évezrek története nyugszik; Gézafia István ebben a pillanatban tisztán megérezte ezt.

Körülnézett.

Valahonnan, az asszonyok sorából még, mintha feléje sugárzott volna Gyöngy égő és reményvesztett tekintete; de akkor már partot ért a gálya s István szilárd, gyors léptekkel indult meg eléje, a sima és nyomtalan parti fövenyen.

Egy kis futólépés meg nem árt . . .

Hitler-ifjak a Balaton partján

Magyar leventék vendégei a német ifjak s a fiatalság egészséges nyári örömeiben a magyar tenger partján összefonódnak a megértés és a barátság szálai. Európa ifjúsága kell megértse és megszeresse egymást, hogy az új világ termése beérjen, a szabad népek szabad országainak békés boldogulásában. Földet, tájat, embert és történelmet ismertetnek meg az ilyen látogatások s a kölcsönös megbecsülés érzése megerősödik két nemzet fiaiban. A Balaton partján, a hűs habokban, az együttélés vidám, százféle, közös eseményeiben, látszólagos semmiségekből kivirágzik a legnagyobb tudomány: — népismeret . . .

A magyar kürtös ébresztője.

Előnyomulás az ismeretlen Balatonban . . .

A Hitler-ifjak első kivonulása a balatoni leventeláborból.

Reggeli torna a vízparton.

(Szilvássy Z. Kálmán felvételei.)

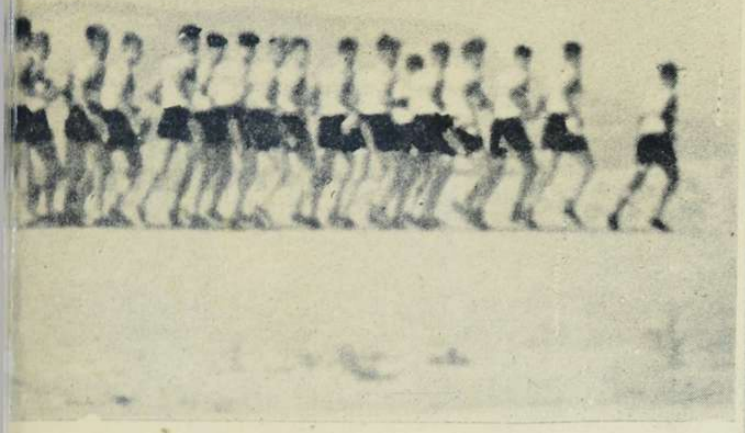

Magyar látogatás
a Hitler-ifjaknál.

TISZTELETADÁS
a két nemzeti lobogónak...

A Hitler-ifjak
parancsnoka.

Ifjúi német típusok.

A DÉLUTÁNI NAGY MULATSÁG.
Bolseviki háborút játszanak a leventék s nagy a nevetés.

„Kedves anyám! Szép itt
az élet . . ."

Az étvágy és az ebéd
kiváló.

A NYUGTALANÍTÓ V-BETŰ.

Churchill: *Maga a németekkel tart?...*

(Kladderadatsch.)

Sztalin körmenetet igért a háború győzelmes befejezésének égi előmozdítására.

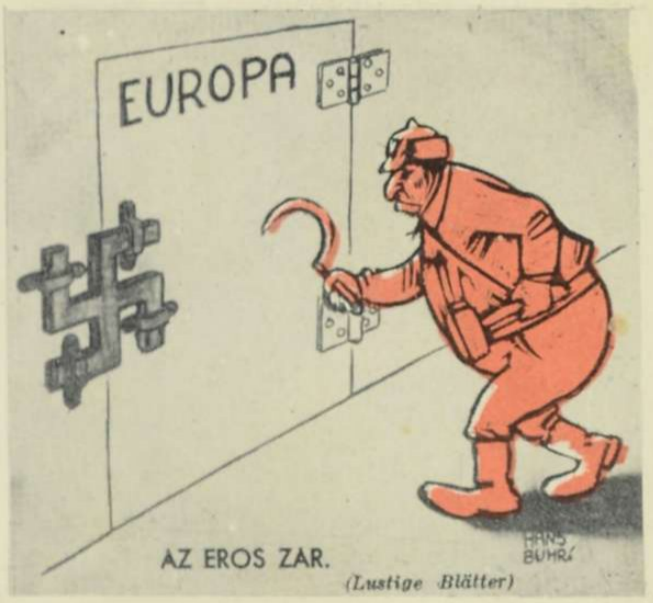

AZ EROS ZAR.

(Lustige Blätter)

EZ A „V"-BETŰM IS ELVÁNDOROL! —

Nagyáldás Sztalin—Churchill frigyére...

A LEDŐLT SZOBOR.

A TITOKZATOS TALÁLKOZÓNI

...De mostmár azt is írja fel, ami n e k ű n k kellene...

A SZOVJET V-BETŰ.

MAGYAR FUTÁR. Politikai hetilap. A szerkesztésért felel: Dr. RAJNISS FERENC főszerkesztő. A kiadásért felel.: Grátzer Antal. Szerkesztőség: Budapest, VIII., József-körút 5. Telefon: 137—103. — Kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körút 5. II. em. Telefon: 144—400. — Előfizetési ár egy évre 10 P, félévre 5 P, negyedévre 2.50. Egyes szám ára 20 fillér. Kéziratok megőrzését vagy visszaküldését a szerkesztőség és a kiadóhivatal nem vállalja. — Nyomatott a Stádium Rt. offset-körforgógépén, Budapest, V., Honvéd-utca 10. Felelős: Győry Aladár igazgató.

RÉGI MAGYAR VILÁG

Az újságíró ma hozzászokott a világfolyásában a mindennapos, nagy, sorsdöntő eseményekhez, s a társadalmi élet világvárosi mozgalmasságában a meglepő esetek, bűnesetek, elemi csapások, technikai és emberi katasztrófák óránként változó színjátékához.

Ehhez képest *a száz év előtti világ* maga volt a csendes eseménytelenség, melynek mindennapos története a feljegyzésre mégis kívánkozó apró történetekben mutatja be híven azt a *regényes kort,* amely a maga módján színes volt és magyar s alig észrevehetően már a 48-as idők lázát is magában hordozta, — csak iparkodott elfelejteni...

Száz évvel ezelőtt, amikor átmenetileg nem voltak világtörténelmi események, mit jegyzett fel a magyar újságíró a külföldi hírekből?

«Angliában a kőszéndolgozók (bányászok) vonakodnak a munkától, miáltal a kőszén nagyon megritkult, számos vasgyár vesztegel, minélfogva a vaskereskedelem tetemesen süllyedt. Több, mint harminc gyapot és lenfonó intézetből részint a dolgozók bocsájtattak el, részint a dolognapok hatról négyre szállíttattak le. Greenishkban (Skócia) *35 ezer lakos közül 15 ezer teljesen élelem nélkül szűkölködik,* más helyen az inség még borzasztóbb, s e roppant inség mellett *a dúsgazdagok és az arisztokrácia érzéstelenek. Ily tapasztalatok után a köznép Owen szocializmusában keres menedéket...»*

Egy más külpolitikai érdekesség villanást vet a közeli multba. Akkor, a közeli mult *a napoleoni időket* és a nagy forradalmat jelentette.

«Franciaországban, San Quentinben egy koldus halt meg, *Henri Talbaux* nevű, ki előtt, — a terrorizmus ideje alatt, — egész San Quentin reszketett. *Robespierre bukása visszalökte a semmiségbe s mint koldus halt meg...»*

A fővárosi belügyek felett a fejcsóváló böstörködéseket kezdjük egy heves újság-kirohanáson, az akkori dunaparti strandolók ellen.

«A nemzeti úszóiskola némely hősei valami különös bravurt találnak abban, a Dunán átmenni és Budán, gyér öltözetben mutatkozni a *«Fehér kereszthez»* címzett kávéházban, ott reggelizni, tekézni és dévajkodni. *Visszariad az ember az emberi természet illy elfajulásán. Az istenért, vad állatok közt vagyunk-e, kivetkőzve minden gyengéd érzés és minden szeremből?* Hihetetlen, hogy vannak, kik még *tapsolnak* ezen produkciókhoz és csak sajnálják, hogy úszni nem tudnak s így ezen mulatságban részt nem vehetnek...»

Nagy összeütközés támadt az újságírók közt, — ezúttal *egymással szemben, — egy csizmarendelés miatt.* E zsidópárti és antiszemita csatának az a címe is lehetne: *«A zsidó és a csizmadia.»*

Íme a tényállás:

«O. A. izraelita nevelő Pesten pár csizmát csináltatott magának *M. T.* ferencvárosi esküttel és csizmadia mester úrnál,

ki különös szerencsének kívánja tartatni, ha valakinek pár csizmát csinál.»

A csizma remekbe elkészült, csak az a kis baj történt, hogy amikor a zsidó pár napig hordta, — *elrepedt.* Vagy, ahogy a beszámoló írja: *«A felső bőr hűtlen lett a talphoz.»*

«O. úr szeméből pár könnycsepp pergett s elérzékenyült szívvel mutatta be a csizmákat a mester úrnak. A mester illő kegyteli pozituráját helyezvén magát, a panaszlónak leverő mosollyal ezen kevés, de annál jelentősebb szavakat adá válaszul: *«Ennek úgy kell lenni!...»*

Erre a zsidó heves támadó cikket tétetett közzé a mester ellen a *Pesther Tagblattban,* s most kezdődött csak az igazi csata.

Beleszólt az ügybe *a városi tanács is:* «A zsidó abbeli vakmerőségéért, hogy az újságban megjelent sorok által egy köztiszteletben álló polgár becsületének akart ártani s még a közcsendet és közbátorságot is felháborítani igyekezett, rövid úton a városi Tanácshoz idéztetik és *pro coronide 20 pengő forintokra ítéltetik.»* A zsidó kifizette a büntetést, de fellebbezett a *helytartó tanácshoz.* Az új vizsgálat aztán kiderítette, hogy *a csizmával kaszába lépett* és az vágta el a bőrt s a mesternek igaza volt, hogy az eredménynek: *«úgy kell lenni».*

Korfestő pesti eset a kiplakatírozott betörőkről szóló újsághír:

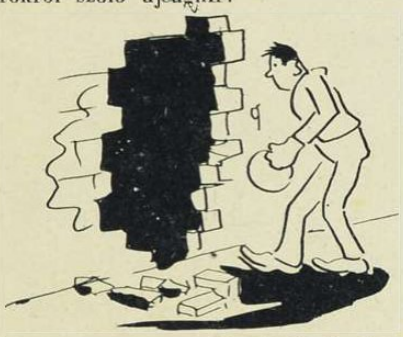

«Pesten, a nevezetesebb épületek kapuin és falain e napokban reggelenkint ragasztványok függtek, mellyek által a közönség és rendőrség egy *haramia csoportra* figyelmeztetik, melly darab idő óta Pesten tartózkodik és *«erősen köpködik»,* mint ahogy laptársunk a *«starken Spuck treiben»*-t multkor fordította... Az egészet misztifikációnak lehetne venni, ha az ismeretlen író meg nem ígéri, hogy annak idején a betörőket névvel is meg fogja nevezni, ha t. i. a rendőrség azok nyomába nem fog akadni vagy egyéb foglalatosságok miatt nem fog akadhatni.»

A rendőrség és a közrend! Ez az újságok csipkelődésének állandó áldozata. Nem is egészen ok nélkül.

Betörtek Halbauer zsidónál. Ezt így írja meg az újság:

«Halbauer úr írószobája mellett a Király utcában van egy bolt. A tolvaj ezt már évnegyeddel ezelőtt kibérlé és áttörvén onnét a közfalat, a pénztárban talált 4000 forintnyi pénzzel elillant. Mondják, hogy másnap reggel gőzössel Drenkovába utazott. *Szerencsés utat, legalább a rendőrségnek nem lesz vesződsége. A bolt újra kiadó.»*

Derűsebb rendőrkalandról olvasunk, amelyik a hajóhídon kezdődött:

«Egyik barátunk *Simon ügyvéd* a hídon keresztül menvén, szép tajtékpipáját tartja kezében. Egyszerre feléje ugrik egy betyár, a pipát kikapja kezéből és fut, mint futhat. Balról, a hídfőhöz közeli dunaparti lépcsőn le *s innét be, a rekesznélküli csatornatorkolatnál.* Barátunk és még száz ember látta a tolvajt, hova menekült. Felszóllítják tehát a rendőröket — azokat t. i. kik, mivel a hídon nem szabad dohányozni, annak elején kényelmesen havannáznak, — *hogy vegyék a tolvajt üzőbe...* íme a válasz: «— Hja uram, nagyon sok dolgunk volna, ha ki akarnók fogni mindazokat, kik már oda beszöktek, s aztán az ember nem róka, hogy odujából ki lehessen füstölni. Mit használ, ha bemegyünk és ki tudja, melyik lyukon ugrott ki ismét a huncfut. A kanális nagyon hosszú és sötét. Még valamelyünknek baja is történhetnék! *Szóljon az ur egy zsidó spiclinek, tán megkapja pipáját, ha kétszer annyit fizet érte, mint amennyit megér...»* Micsoda rend lehetett száz év előtt a *«zsidó spicli»...?*

A régi jó időkben ez volt a rendőrség s ugyanazon a színvonalon állottak az *éjjeli őrök* is:

«Egyik boltőrünk derekasan megittasodván, ezen állapotában *elveszté alabárdját* s ennek következtében szolgálatát is.» Hol itt az igazságtalanság, megírja az újságíró: «.... Mert szabad ugyan részeg fővel az utca egyik oldaláról a másikra tántorogni, sőt még a boltok előtt hortyogva őrt feküdni is, *de az alabárdot elveszíteni, — az, állásba kerül.»*

Az ilyen regényes világban nincs talaja a szélsőséges nagy bűnöknek. *Még az öngyilkosság is nagyon ritka.* Nem is rázza meg az embereket, annyira érthetetlen. Az öngyilkos névtelenül kap két sort az ujságban:

«Mult héten a temetőben egy borbélylegény agyonlőtte magát. Furcsa passzió...»

Egy szó sincs róla több.

A régi *közmunkatanács* kiszerkesztése is egészen ártatlan zsörtölődés:

«Halljuk, hogy az újonnan épülendő városháza (ez a multbeli városháza volt a piaristák szomszédságában a Dunaparton, amit már régen le is bontottak) körüli szűk utcákat *azért hagyják továbbra is szorosaknak, mert különben a torony nem állna a városháza közepén. Oh, szent szimmetria!...»*

A *szemfüles újságíró* szenzációs leleplezése ez a hír:

«Budavárban, a főtemplomi óra már öt nap óta áll.»

Szép világ volt. Kevesen néztek az órára. Mirevaló lett volna? Döcögött a világ komótosan valamerre s az utasok keveset kérdezték az irányt és az időt...

Pest akkor még kis város volt. Egy névtelen *olasz utazó* magyarra fordított beszámolója így ír róla:

«Huszonöt évvel ezelőtt 40 ezer lakost számlált a két város (Pest és Buda) jelenleg kétszerannyinál többel bír *s 300 palotánál többel ékesítette magát. A zsidókból itt lakosok száma 12 ezerre megy, kiknek kezei közt a kis kereskedések nagy része van. Pest nemsokára Bécs ve-*

télytársává lesz. Már is láthatni boltokat, melyek díszességre felülmulják a bécsieket s oly festvényekkel és aranyozásokkal ékeskednek, minőkről Olaszországban fogalmunk sincs.»

Ugyanez az olasz gróf *Széchenyi Istvánt* is meglátogatja, s tőle hallja azt a jellemző apróságot, melynek a Lánchíd voltaképpen létezését sokban köszönheti. A *Lánchídnak sok ellensége volt,* leginkább azért, mert építési költségei megkívánták a *hídpénz szedését,* ez pedig a nemesi jogokba ütközött. *Nemes úr nem fizet semmiféle vámot.* Ez volt a maradiak álláspontja. *Gróf Széchenyi sok bosszúság után a hölgyekhez fordult.* Éppen farsangkor az évenkinti jégzajlás miatt a budaiak nem jöhettek a Pestbálokra s a pestiek elmaradtak a budaiakról. *Ez nem maradhat így tovább...*

«E panasz már visszhangra találtatott minden női kebelben a folyón innen és túl s a nők feltevék magukban és meg is puhíták férjeiket és atyáikat...»

*

Az *úri pesti hölgyvilág* számára sürgetik a hirlapok egy *«aesthetikai hirlap»* kiadását:

«Mert *ez keresettebb élveket nyujtana azon szalonok hölgyeinek, kik angol, francia, német lapok finomabb lapjaihoz szoktak.* Mert bizony nem lehet durva kosztra szorítani kényes gyomrokat. Vannak, kik kétségbeesve jajdulnak fel s azt hiszik, hogy *soha, soha sem magyarosodnak meg hölgyeink.* Magunk nem adunk ennek helyet meleg keblünkben, mert ez annyit tenne, nem kevesebbet, *mint halált a magyar nemzetnek.»*

Az előkelők szalonélete különben nagyon lecsappant:

«Estélyeink ritkulnak, a paloták zárkozódnak s *a szalonélet majd parlag mezőt nyujtand böngészetünknek.* A hangversenyek közül egyedül az olasz *l'imercatinak* volt közönsége saját találmányú mandolinjával, melly igen szívreható kedves műszer. A 300 személyes zenekarral előadott «Mendelsohn oratoriumnak» termében *«a páhojok, ezen világszerte méltánylott élvezetnél üresen tátongtak.»*

Ezzel szemben igaz, hogy a társaság *a népies mulatságokat* inkább látogatta.

«A Gellérthegy néptömegektől fekete hegytetője úgy nézett ki Pest felől, mint egy óriás hangyafészek. Dámáink és uracsaink nagyobb fele mohón vett részt a népünnep tarka élveiben, s tartalék nélkül osztoztak ama szerény örömében a szegény néposztálynak, mellynek oly édeskevés kellene, hogy boldog legyen.»

Az *operaelőadások* is konganak az ürességtől, mióta *Schodelné* primadonna itthagyta Pestet és Bécsbe szerződött.

«Volt idő, midőn csinos színházunk páhojaiban elegant burnuszok alatt szemléltük melegedni kényes dámáinkat.» A pangásnak *Schodelné* volt az oka. *«Vagyis az ő szerencsétlen megférhetetlensége s túlcsapongó igényei.* Próbálta volna csak meg maga Malibran oly tróntbitorolni a közönséggel szemben, mint minőt felvenni büntetlenül sikerült ennek *a mi magyarmiskás Malibranunknak.* P... úr híres olasz tenor, dackép egyszer hátat fordíta dacosan a majlandi hallgatóságnak s negyven egynéhányszor következő estéken át minden kilépésekor füttyviharral fogadtaték.»

A szalonélet beszámolói alatt ismertették jellemzően egy-egy irodalmi mű megjelenését. Így jelent meg a szalonok lanyha érdeklődése mellett *Császár Ferenc* költeményes kötete *és gróf Teleki László «Kegyenc»*-e, — amelyről feljegyezték, hogy — *«e mű jelessége, kik olvasák, sokakat meglepett...»*

Kisebb volt e korban a magyar irodalom iránt az érdeklődés, mint ahogy azt napjainkban hisszük...

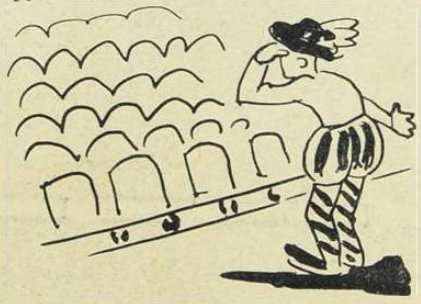

BIHARI NYÁR

(Báró Uray János felvétele)